ZES SUITES

VOOR KLAVIER

VAN

RYNOLDUS POPMA VAN OEVERING (1692-±1782)

OPUS 1

OPNIEUW UITGEGEVEN DOOR

HANS BRANDTS BUYS

UITGAVE XLVI VAN DE VERENIGING VOOR NEDERLANDSE MUZIEKGESCHIEDENIS

G. ALSBACH EN CO.

AMSTERDAM

1955

SUITTE I

OUVERTURE

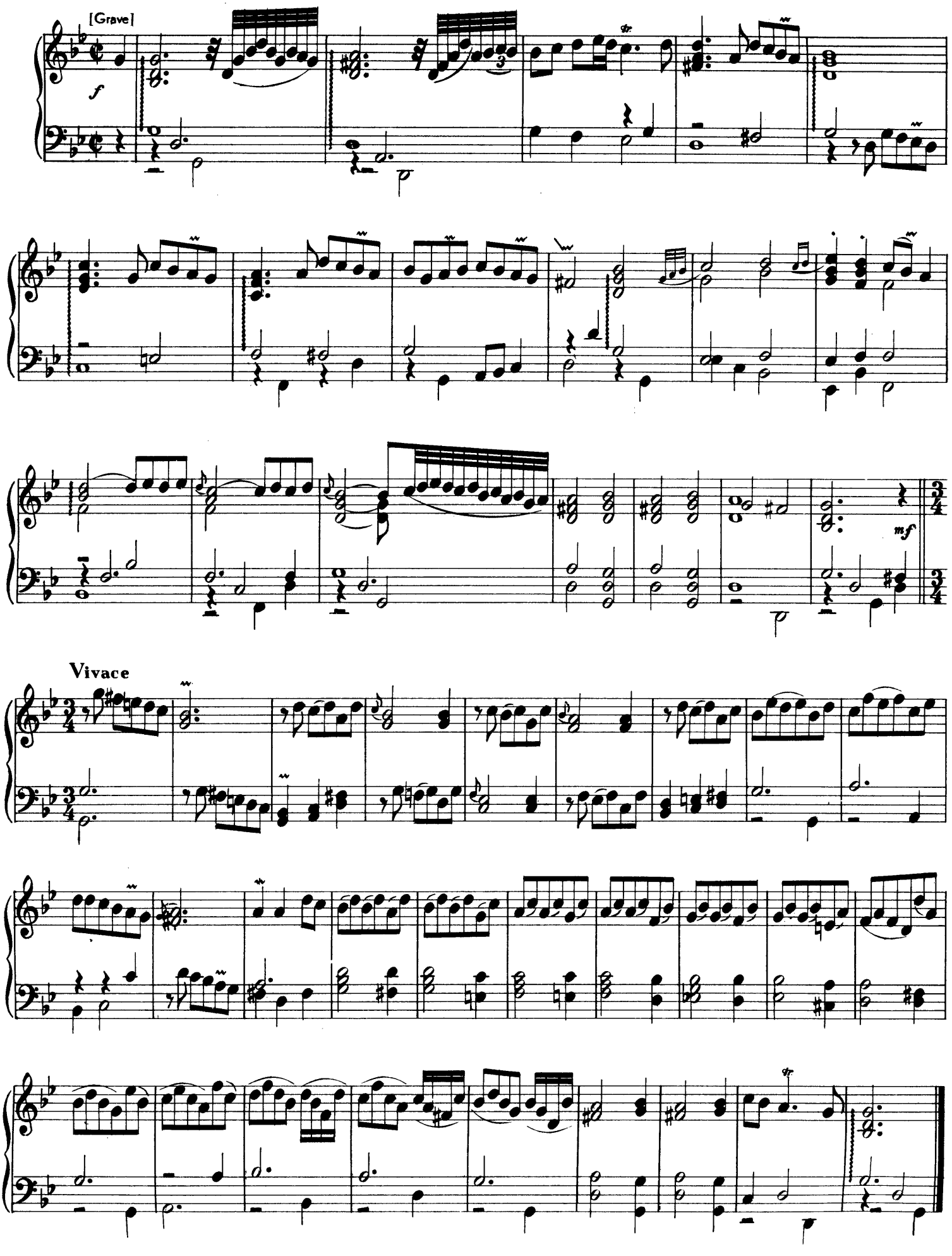

Corrente

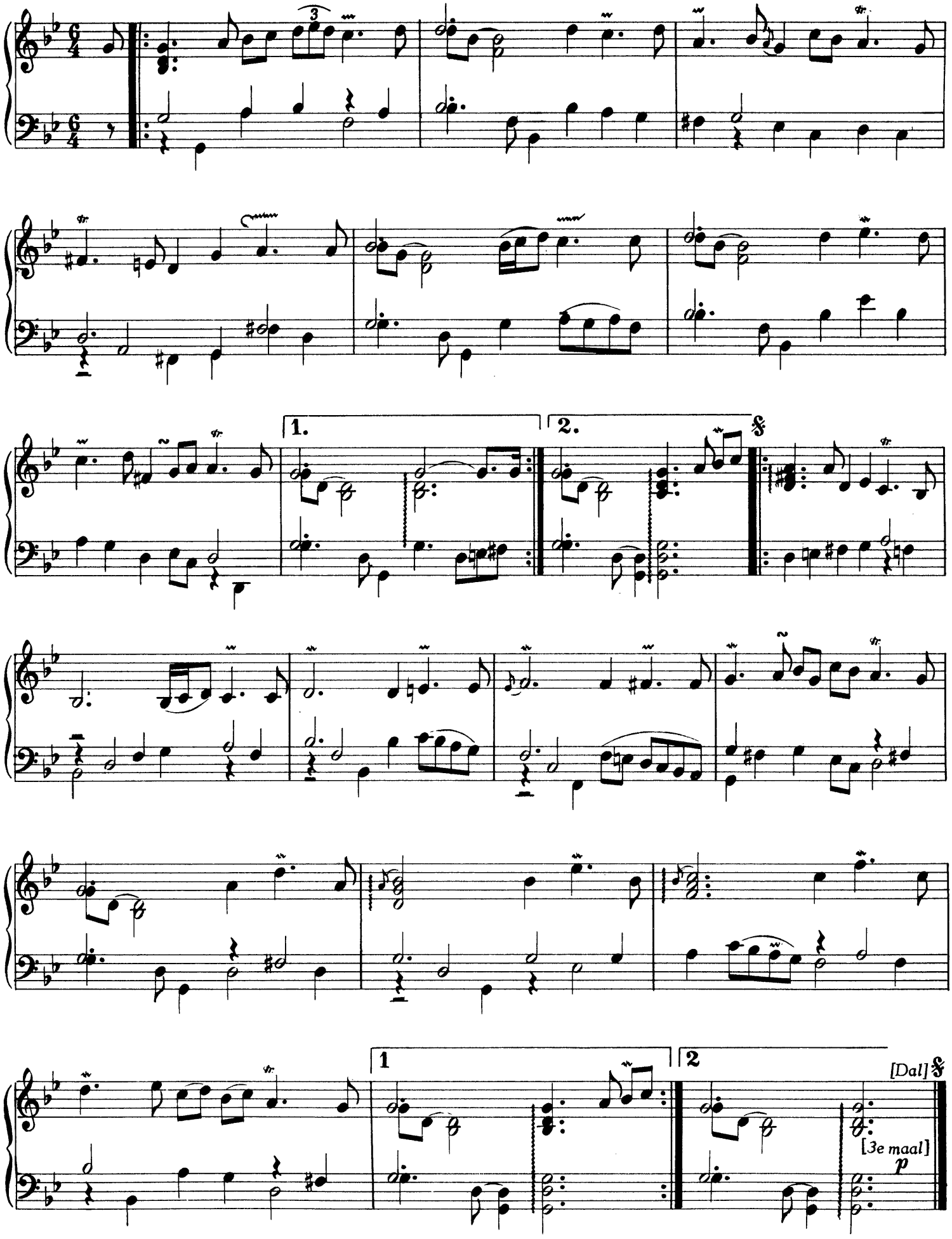

Sarabanda

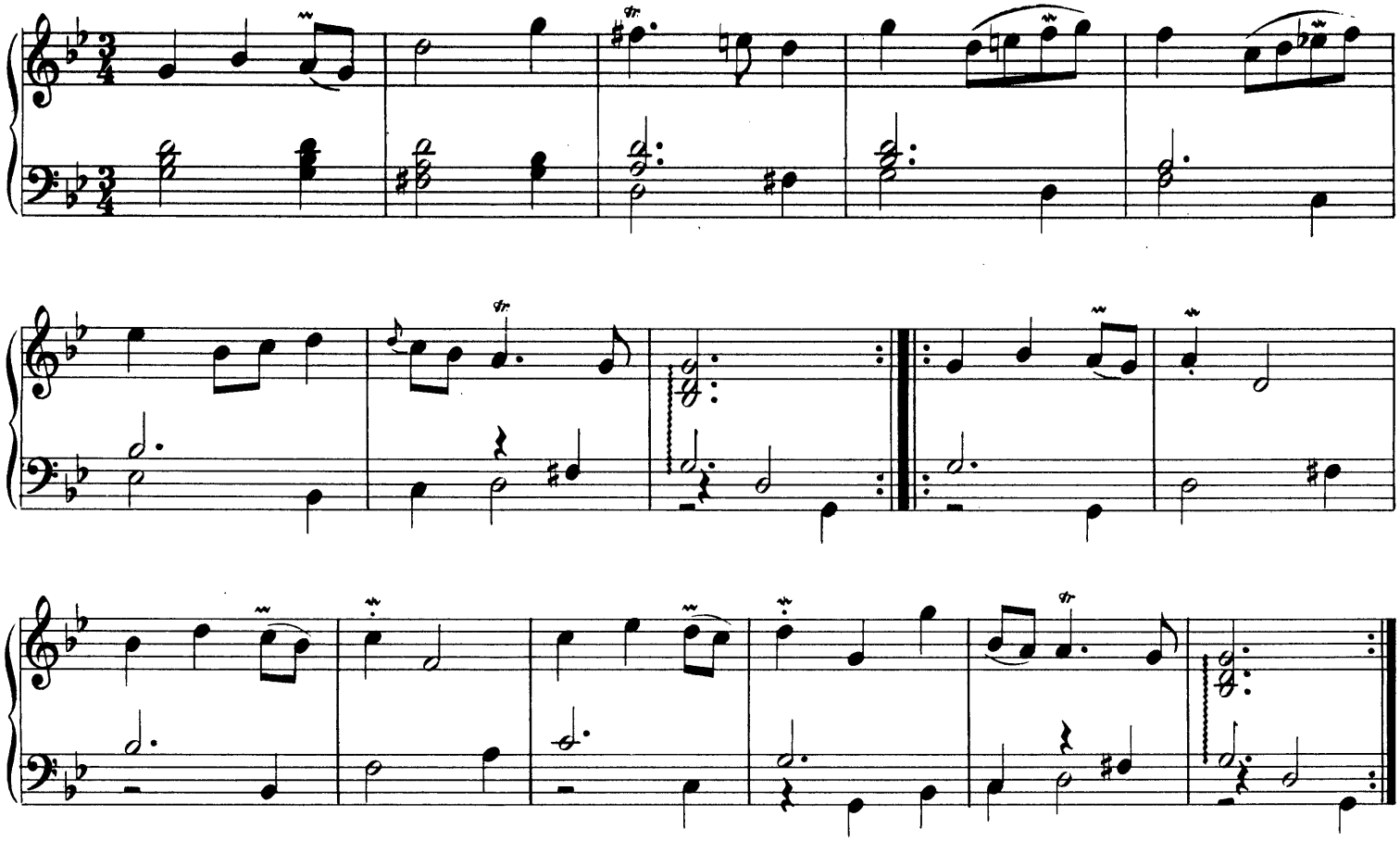

Gavotta

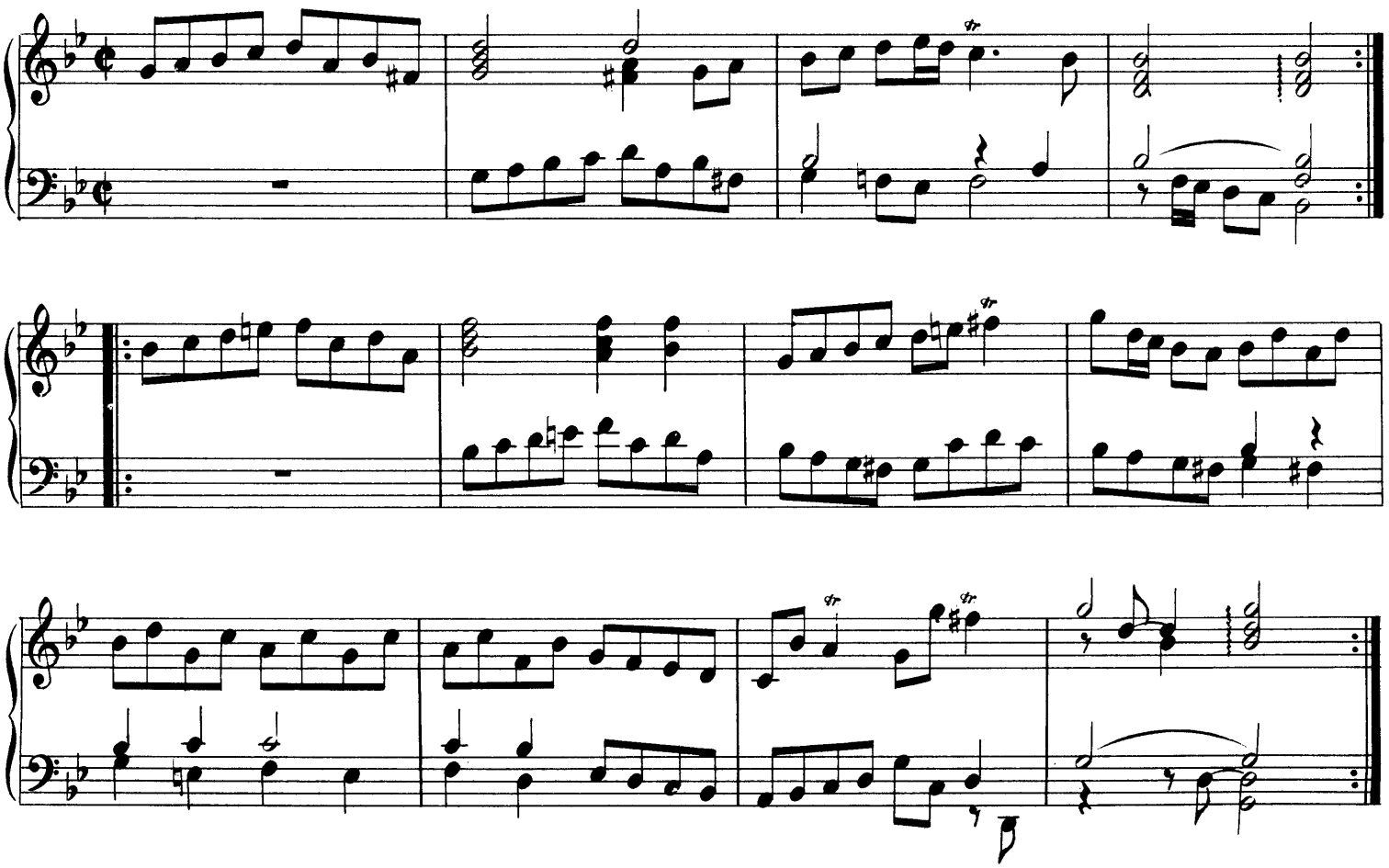

Menuet

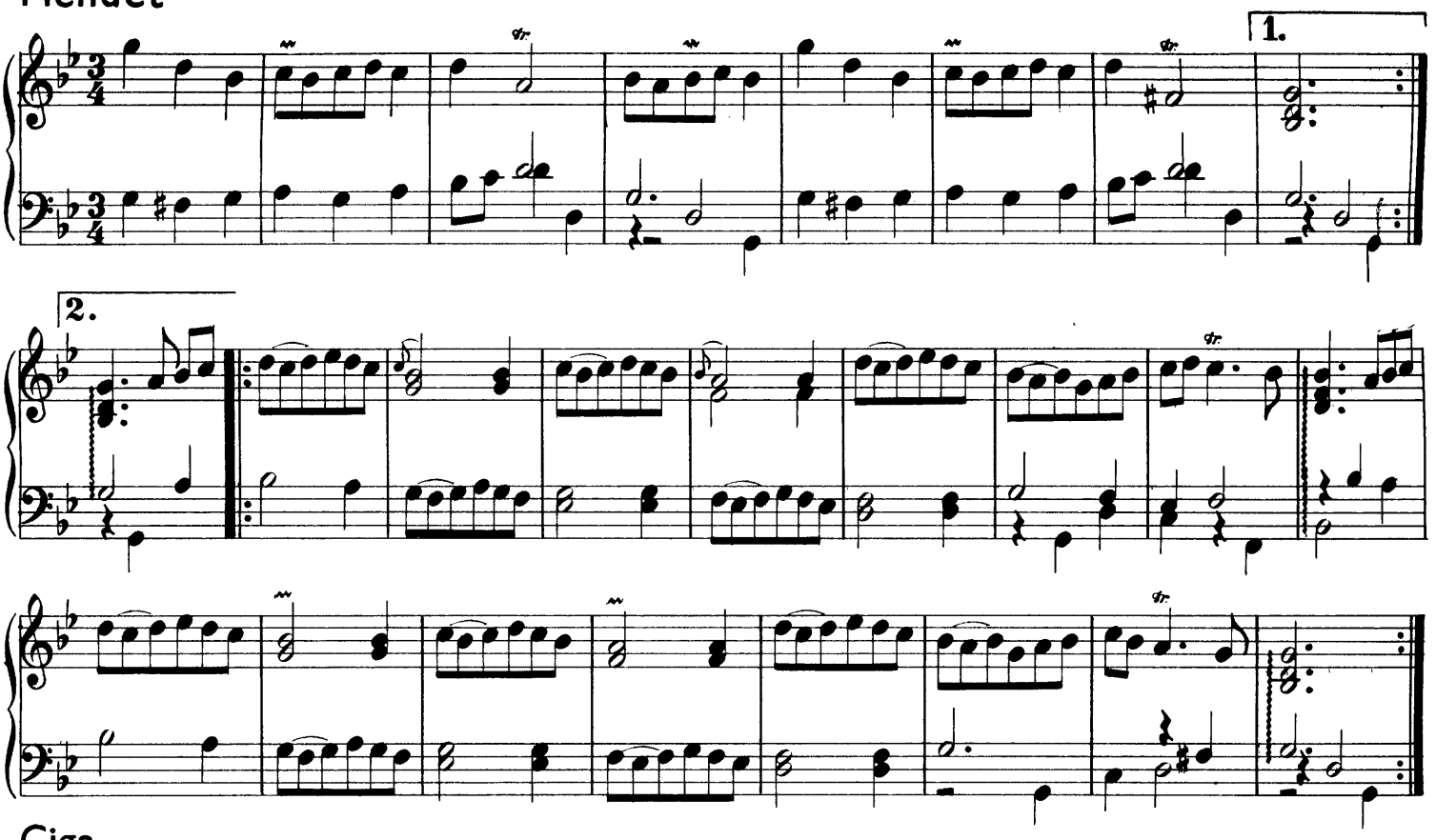

Giga

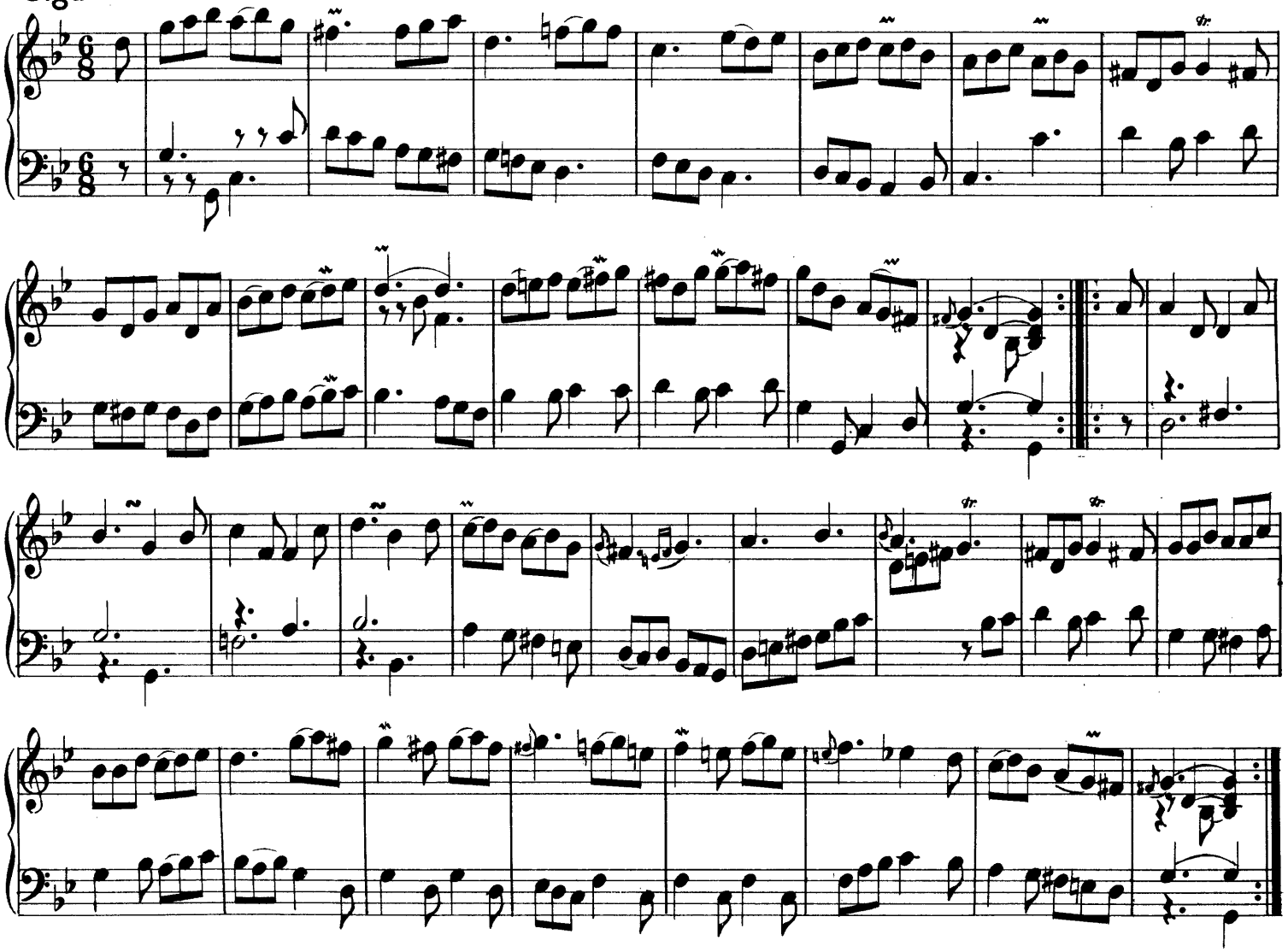

SUITTE II

[Ouverture]

Grave

Vivace

Piano

Allemanda

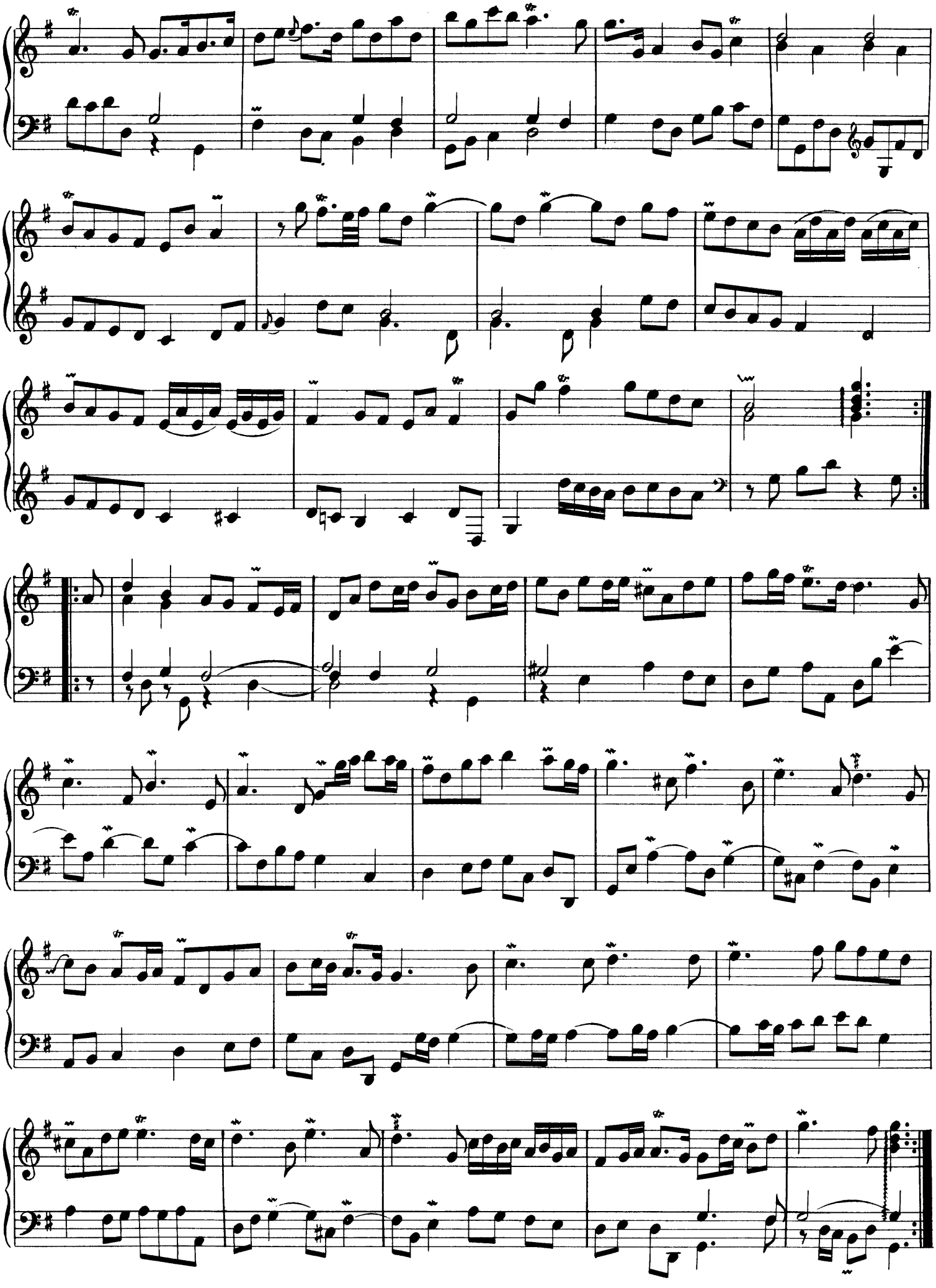

Corrente

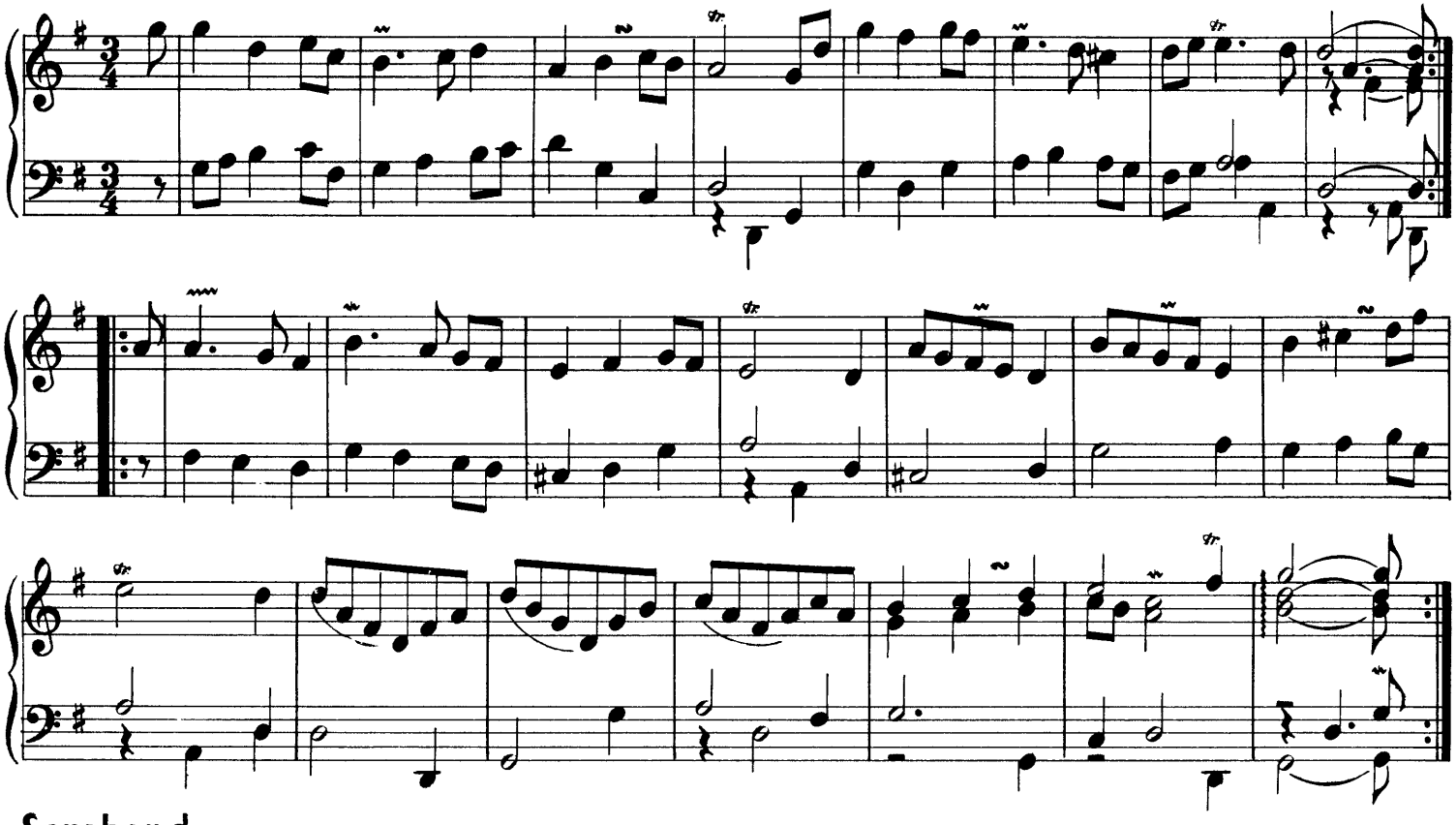

Sarabanda

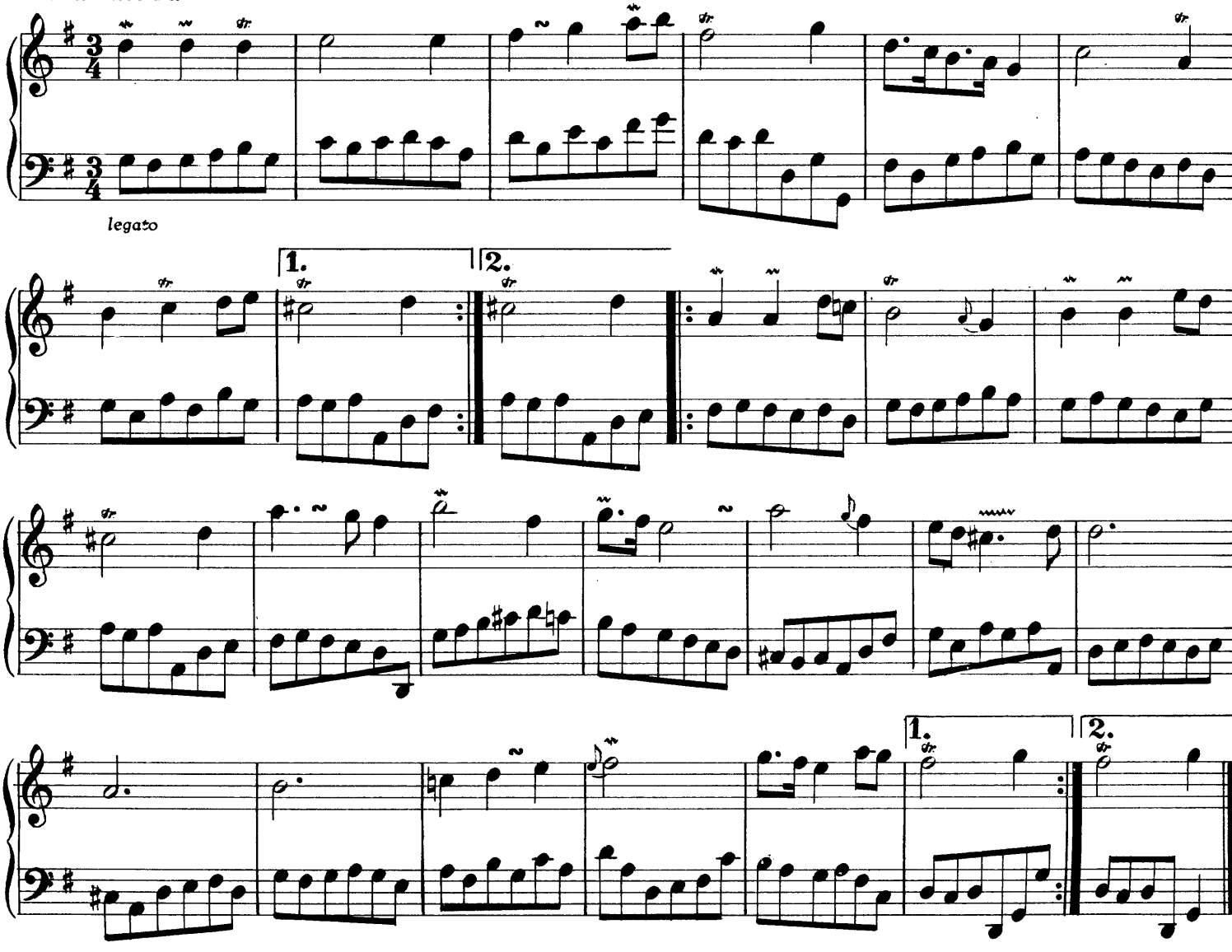

Gavotta

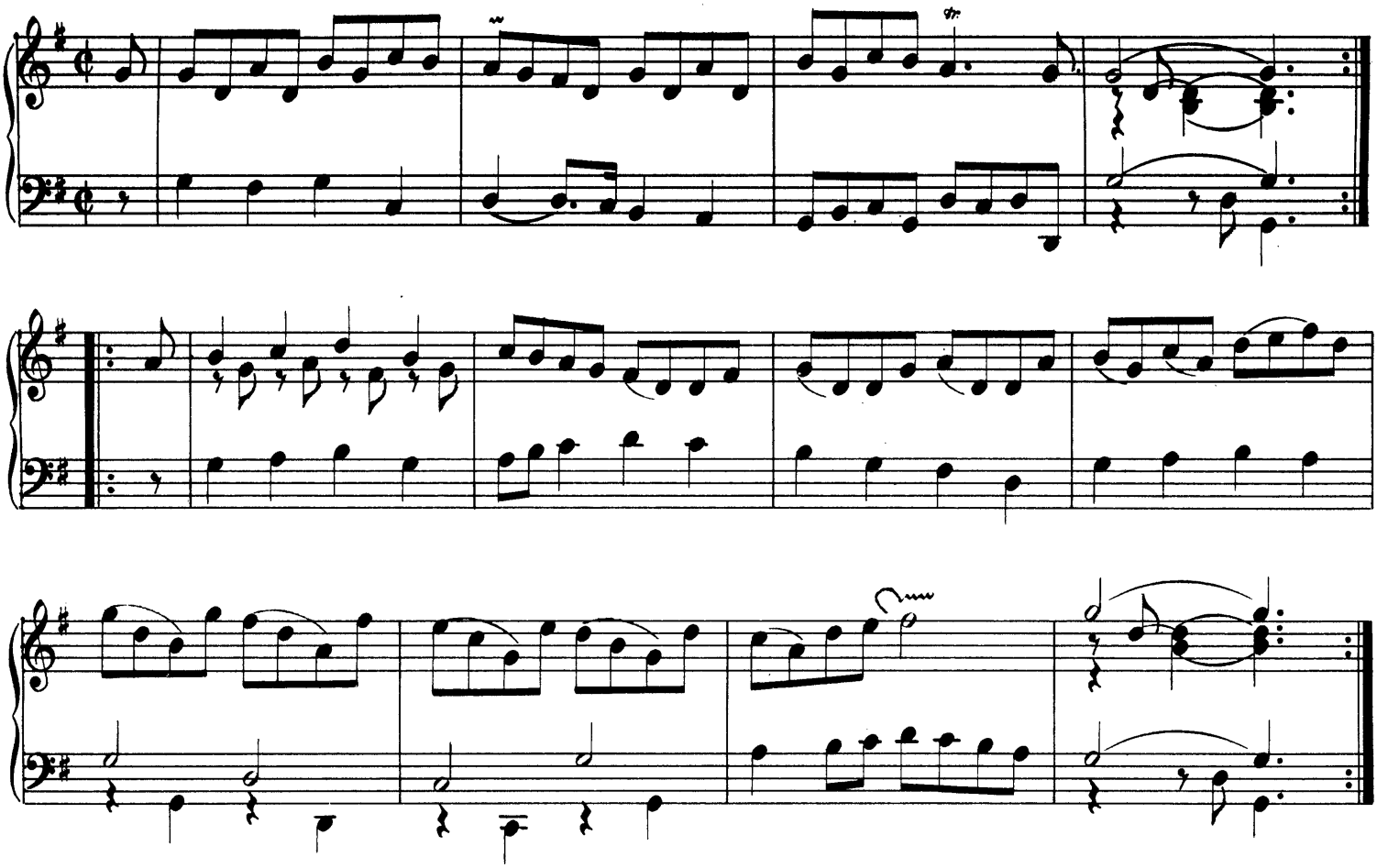

Menuet

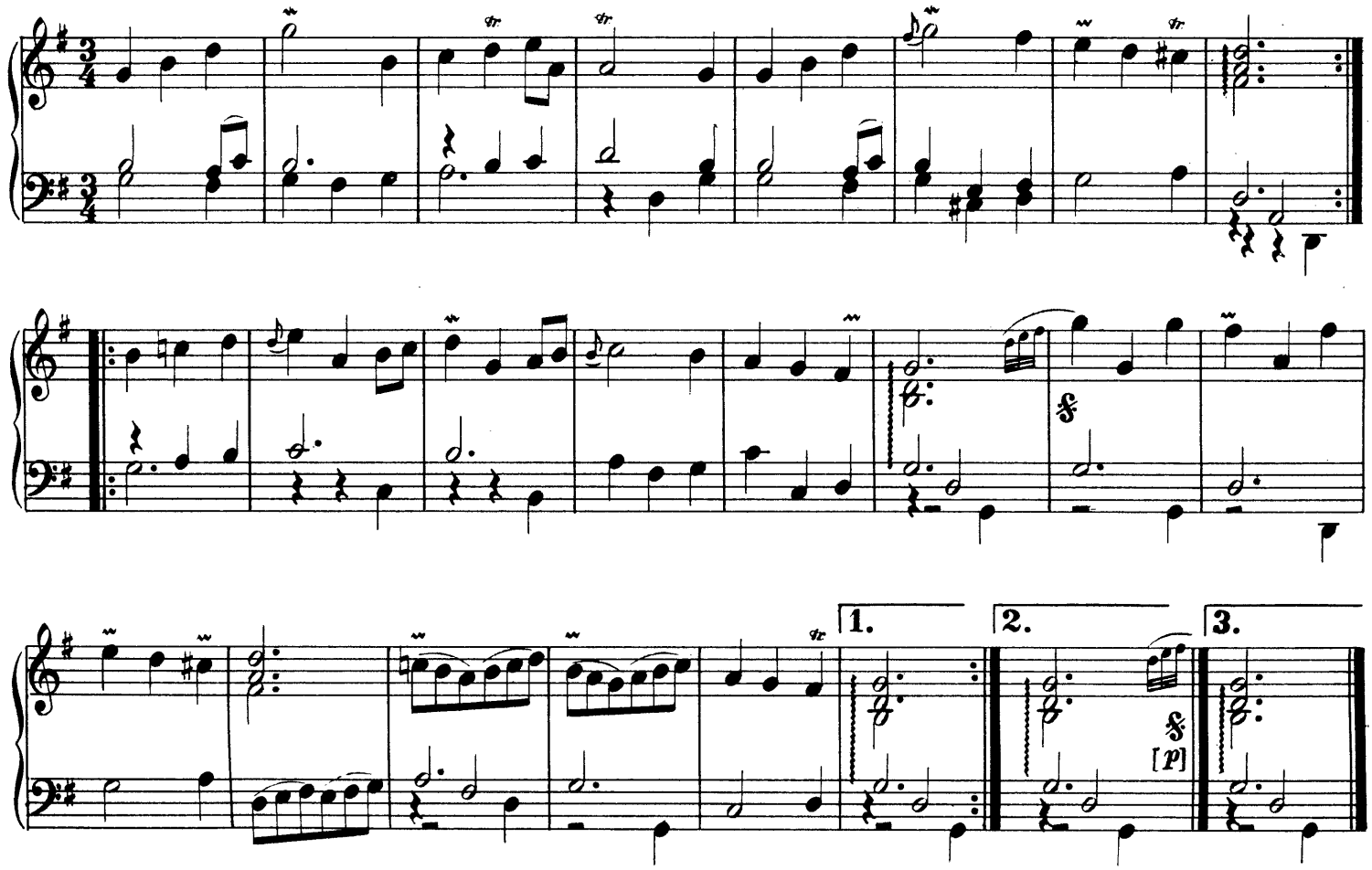

Giga

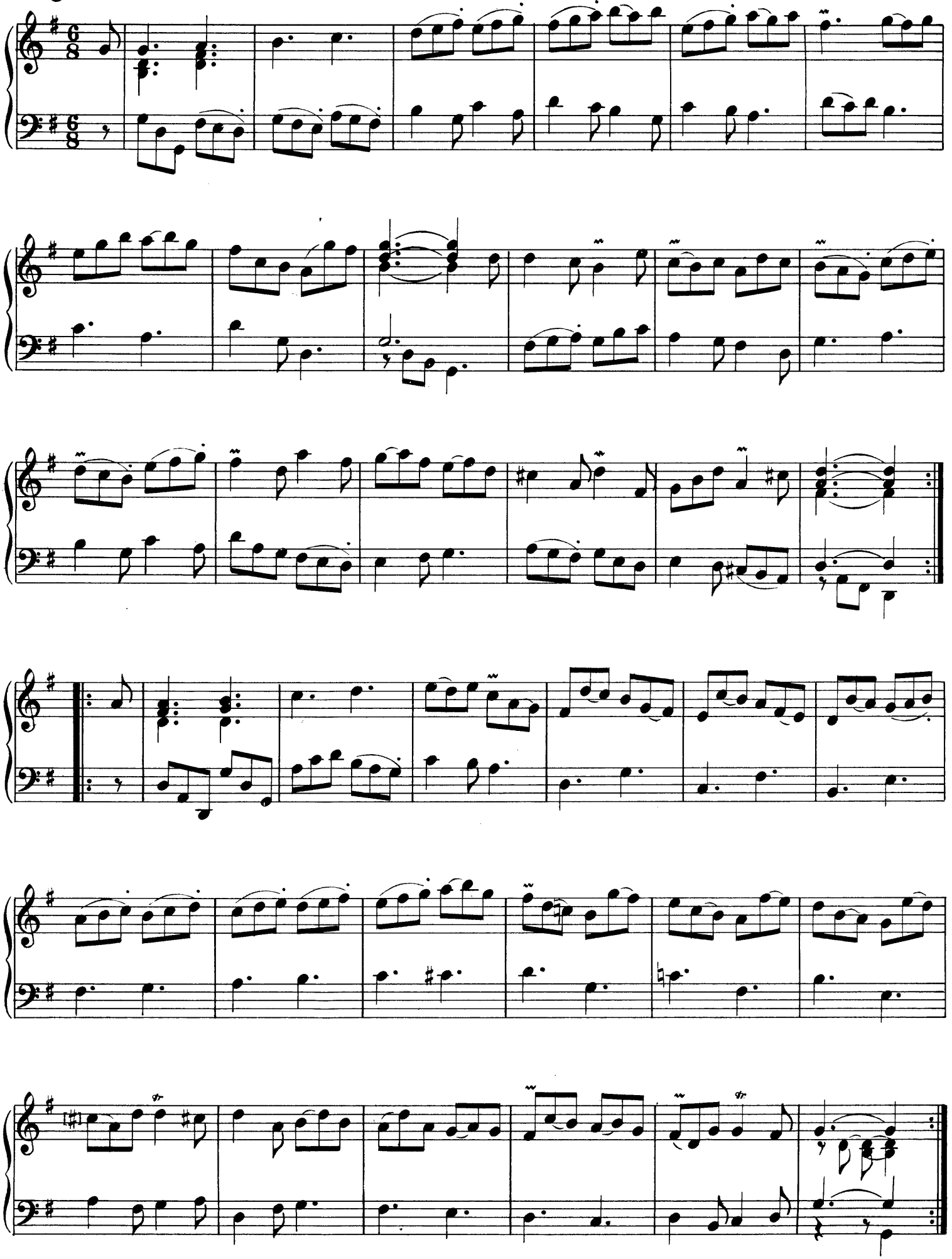

SUITTE III

Ouverture

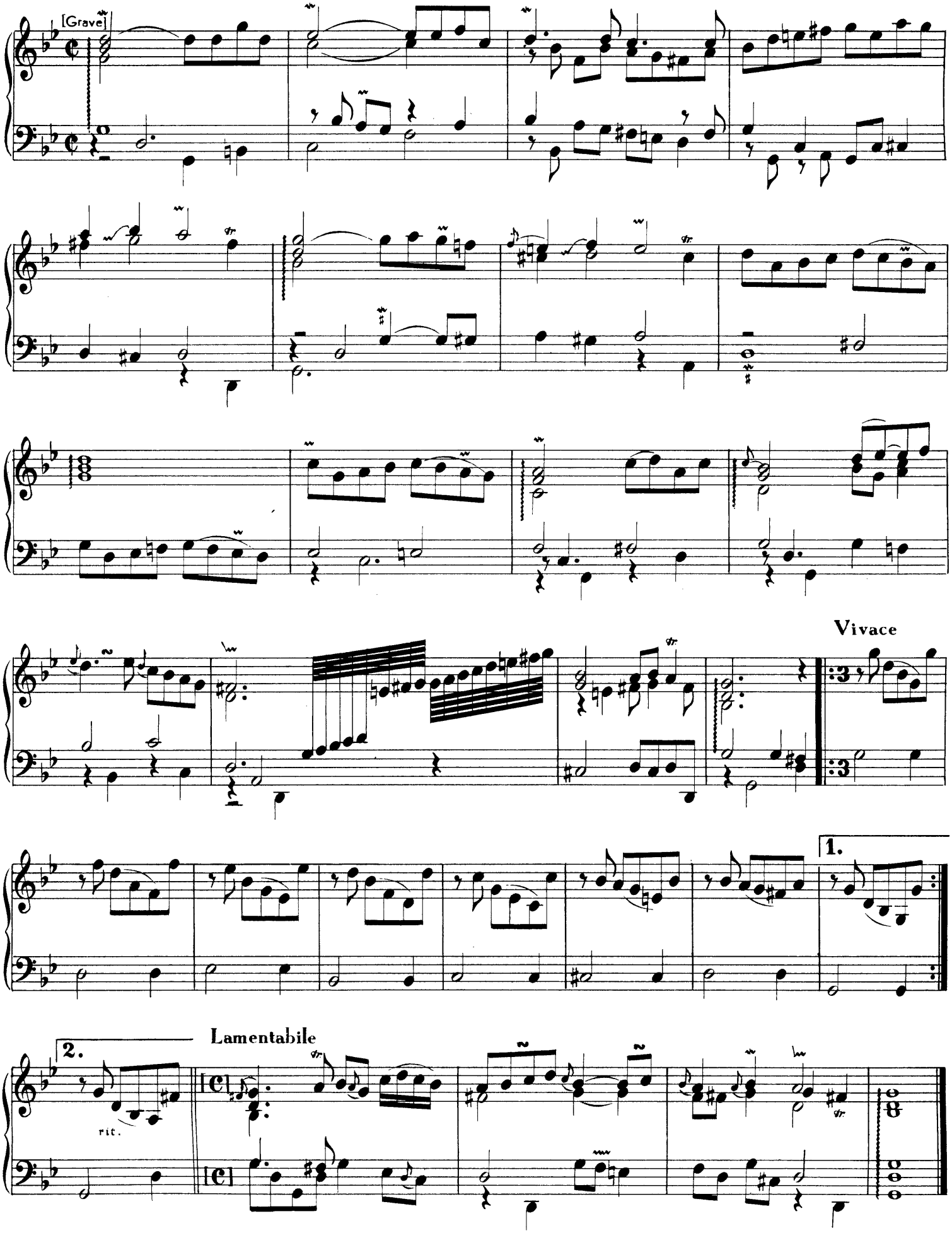

Allemanda

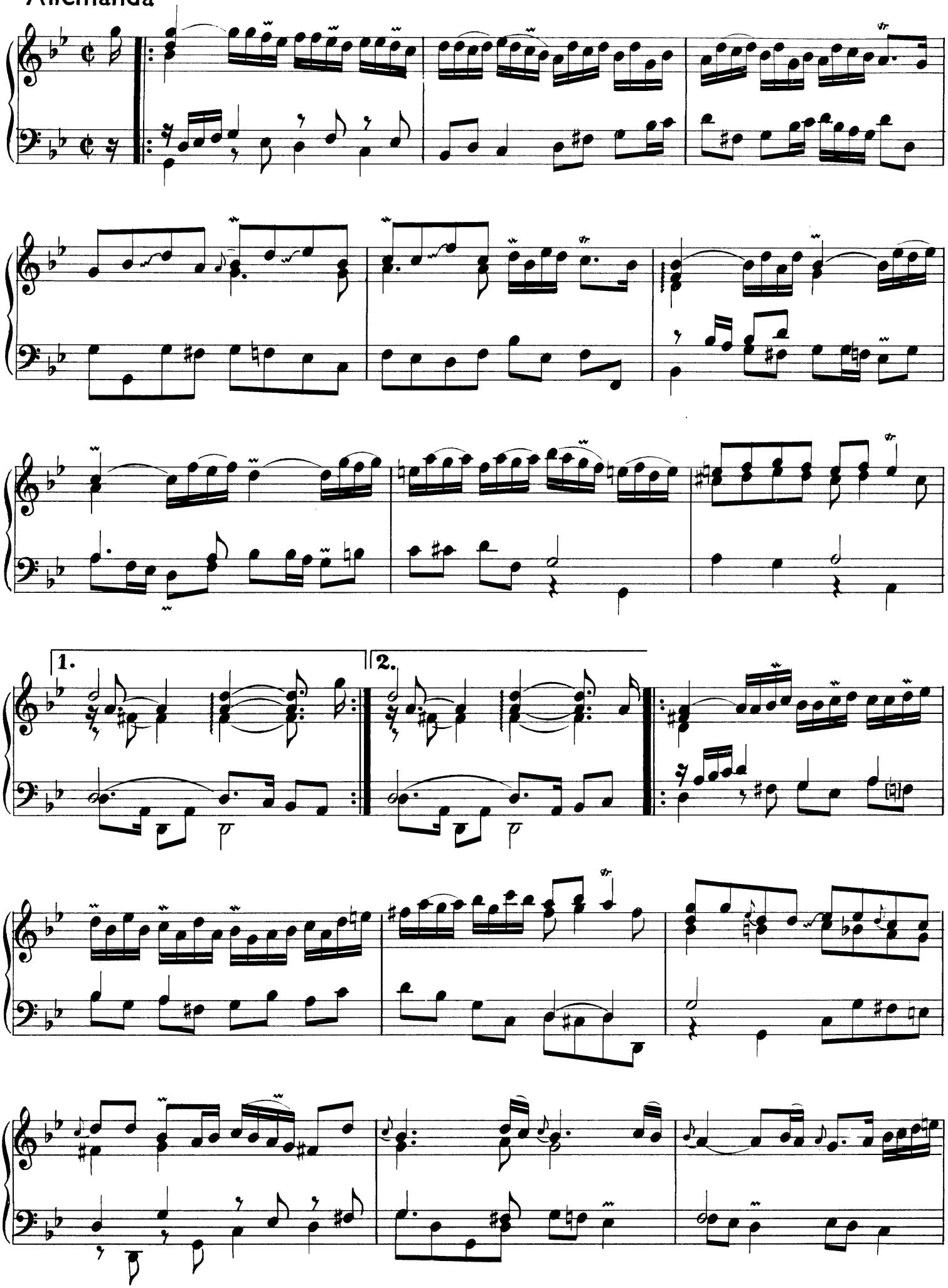

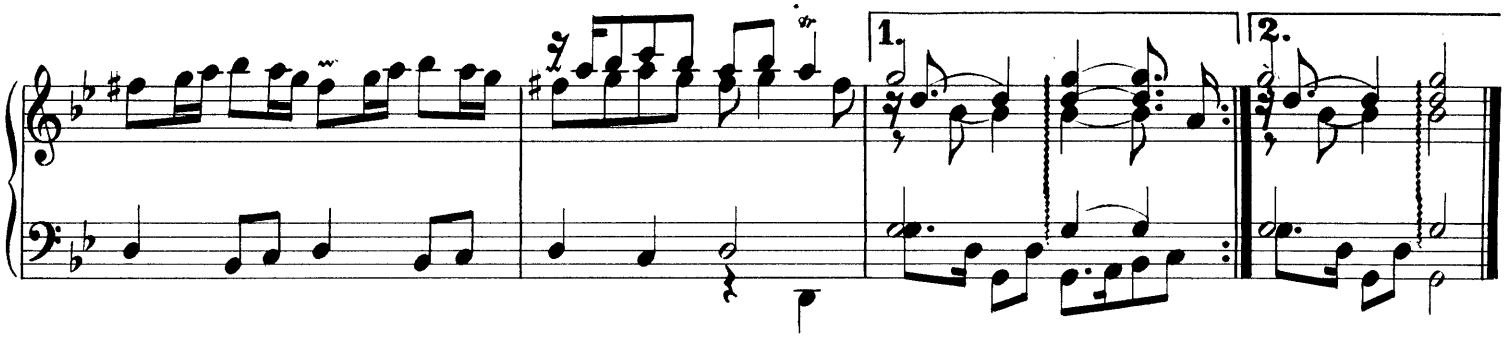

Corrente

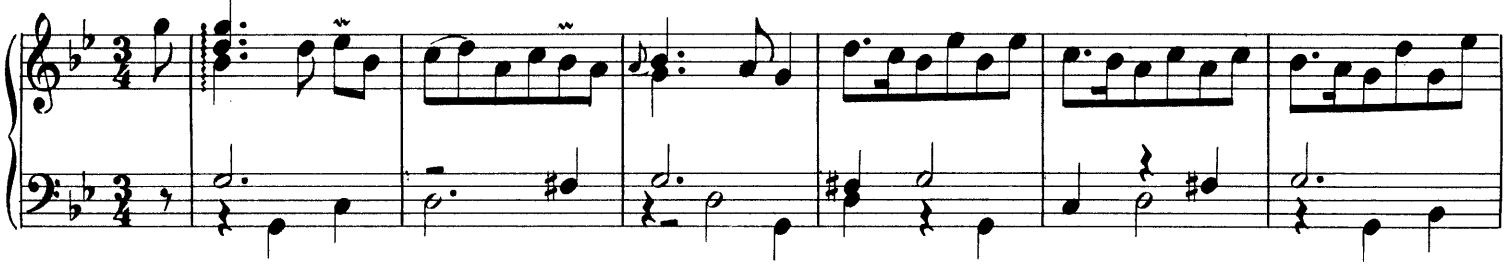

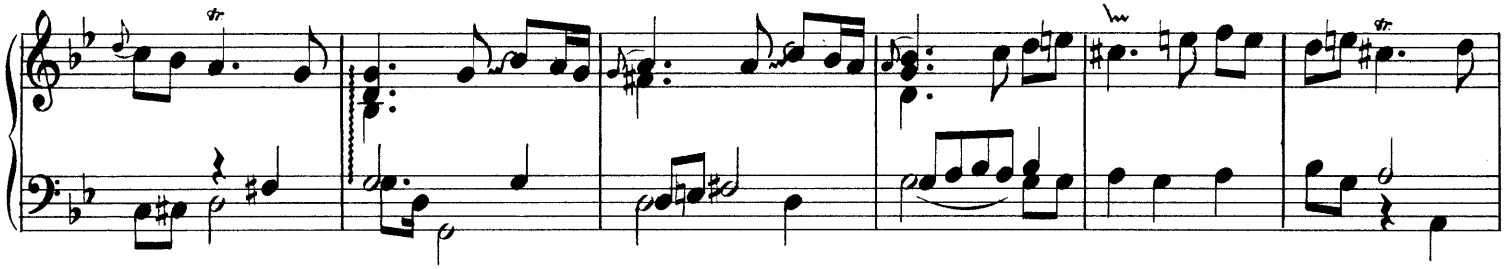

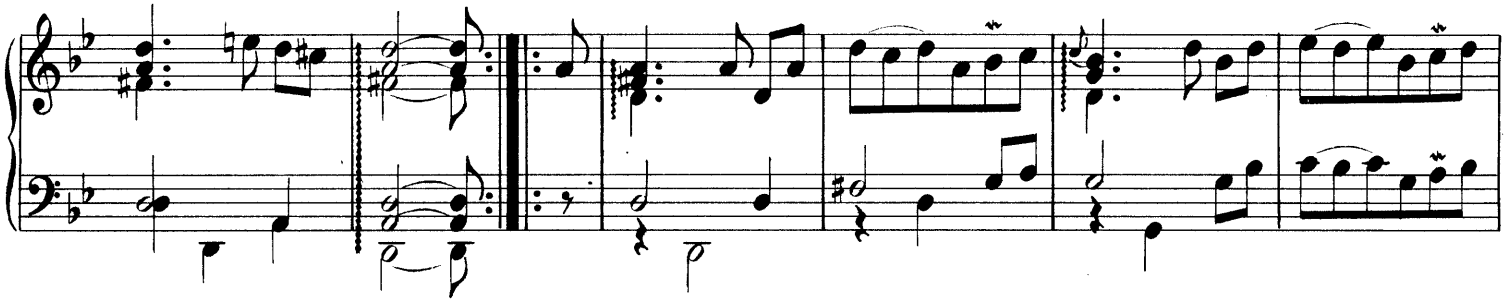

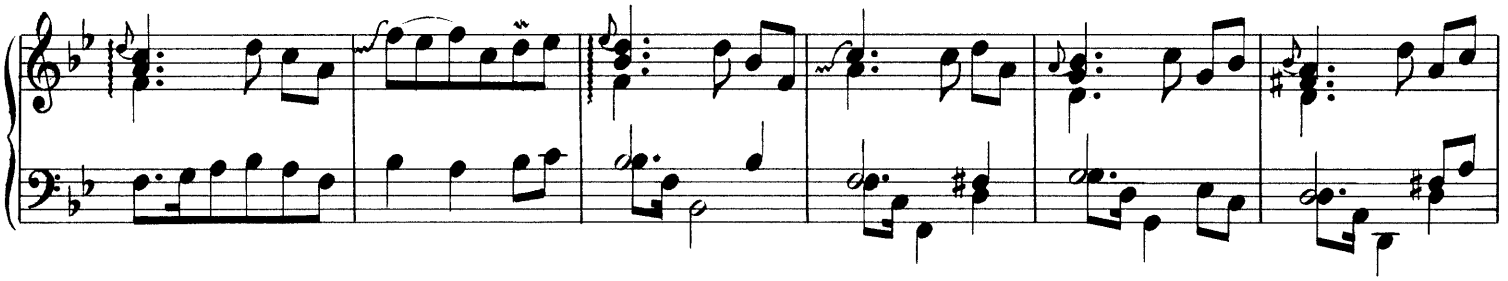

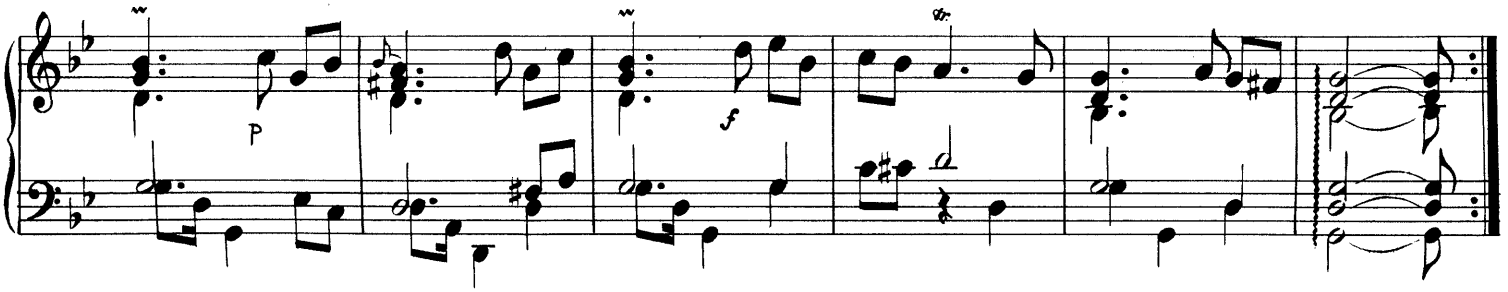

Sarabanda

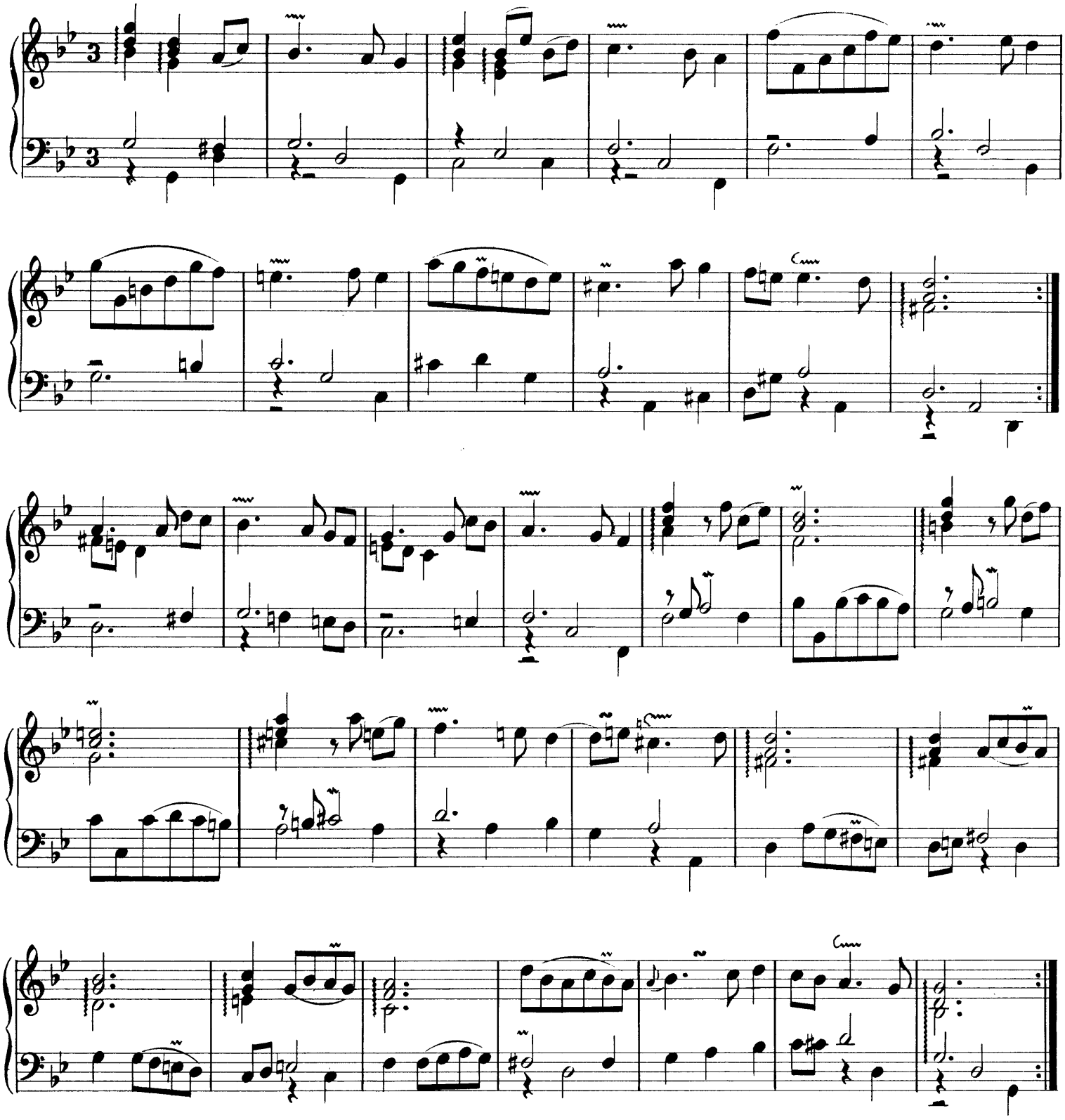

Gavotta

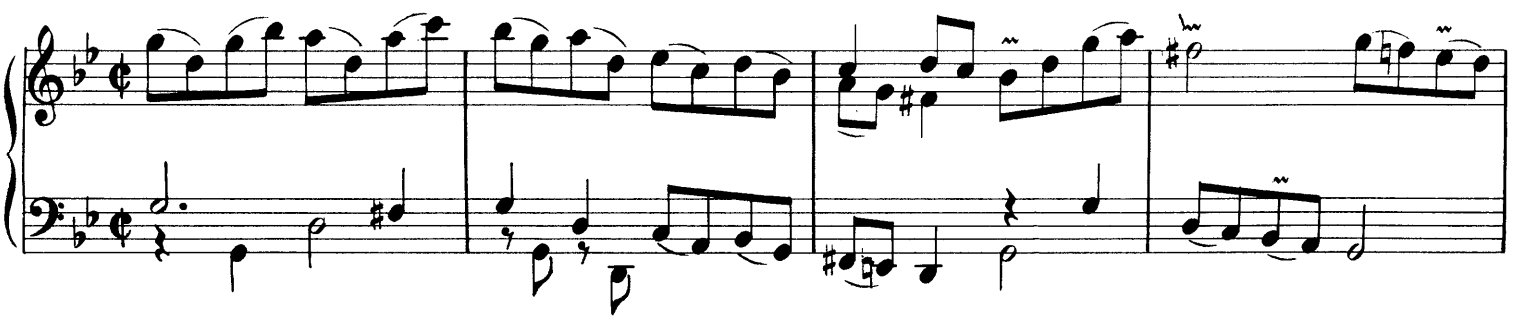

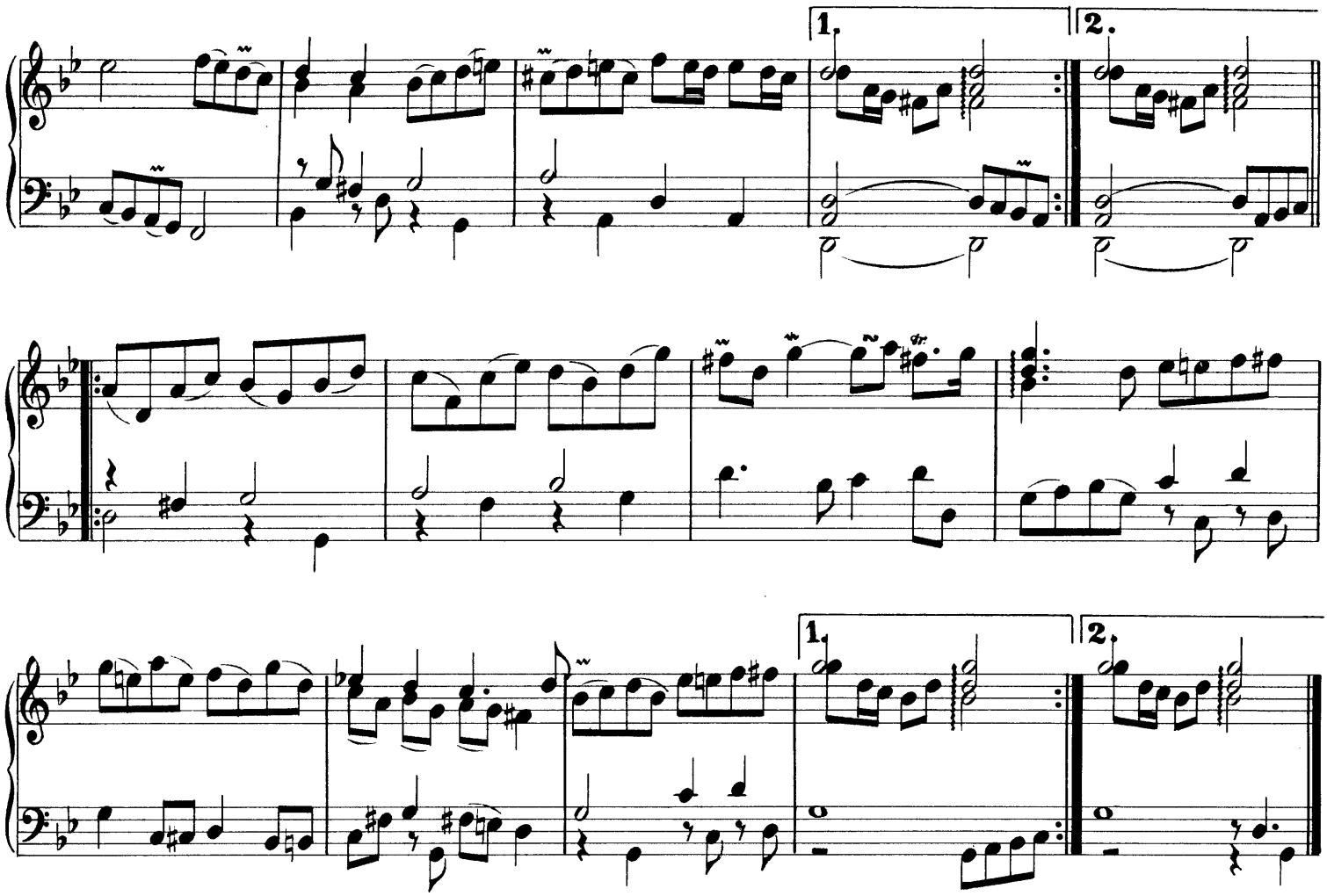

Menuet

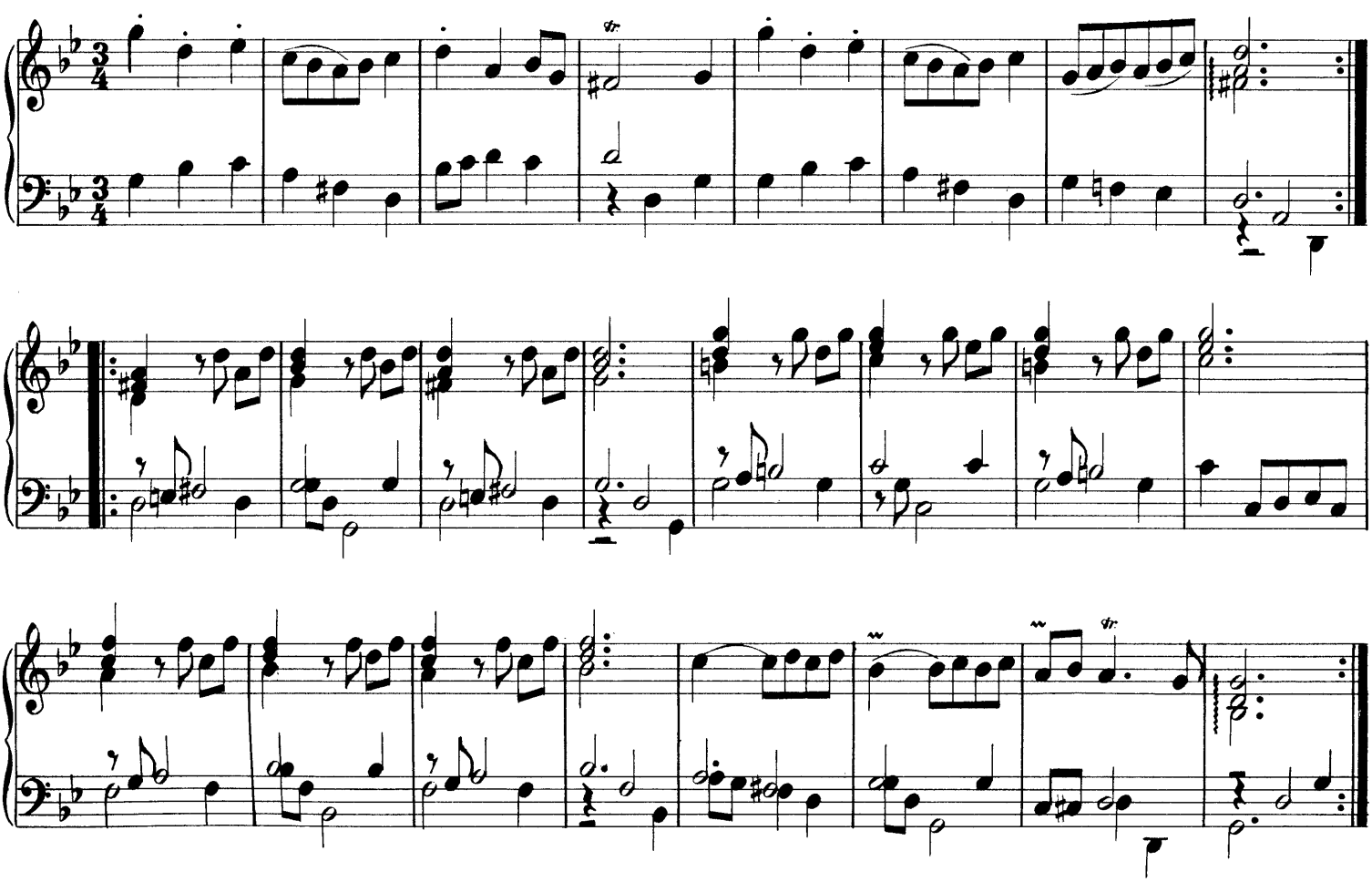

Giga

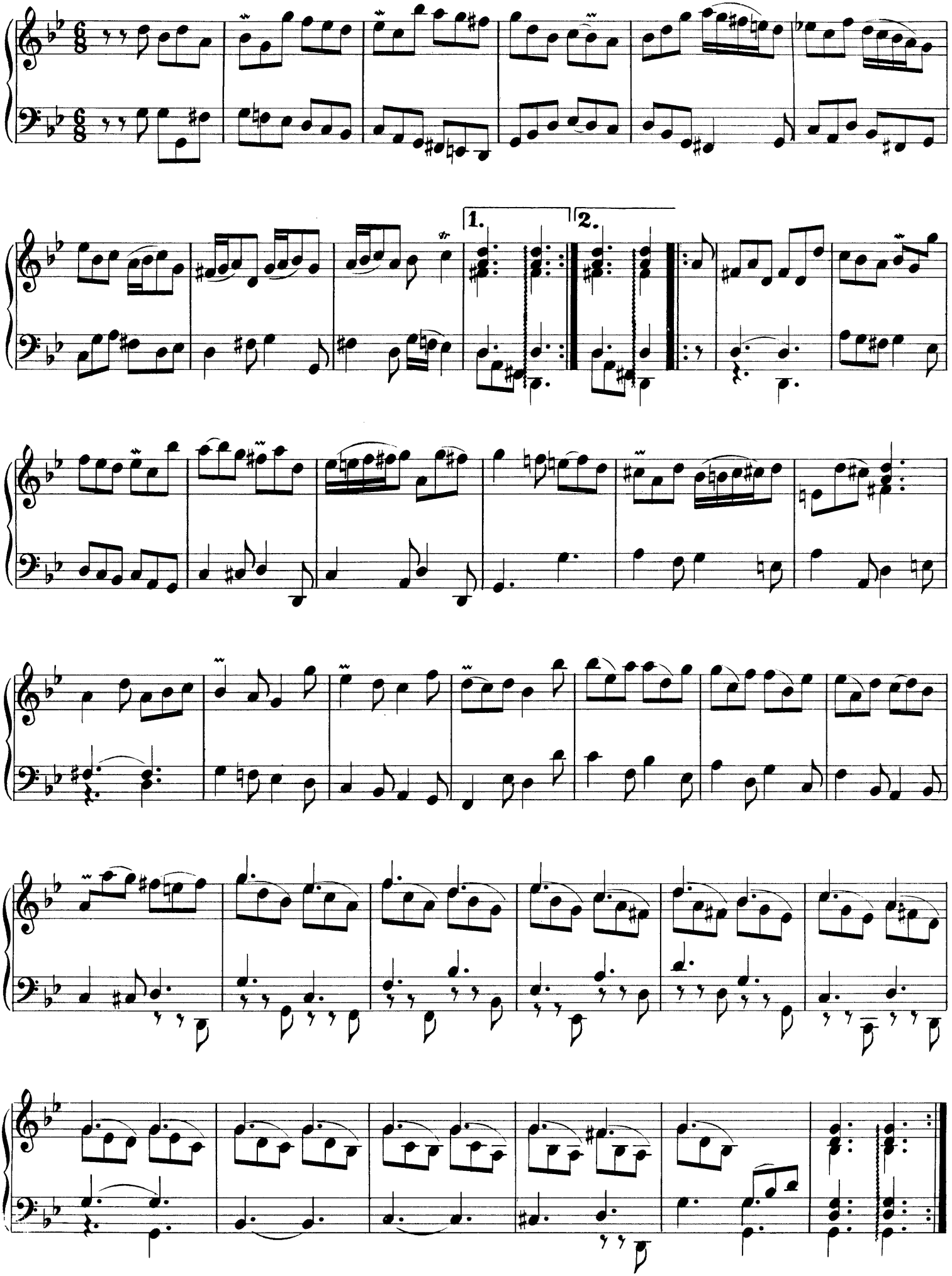

SUITTE IV

Capricio

Adagio a Discretione

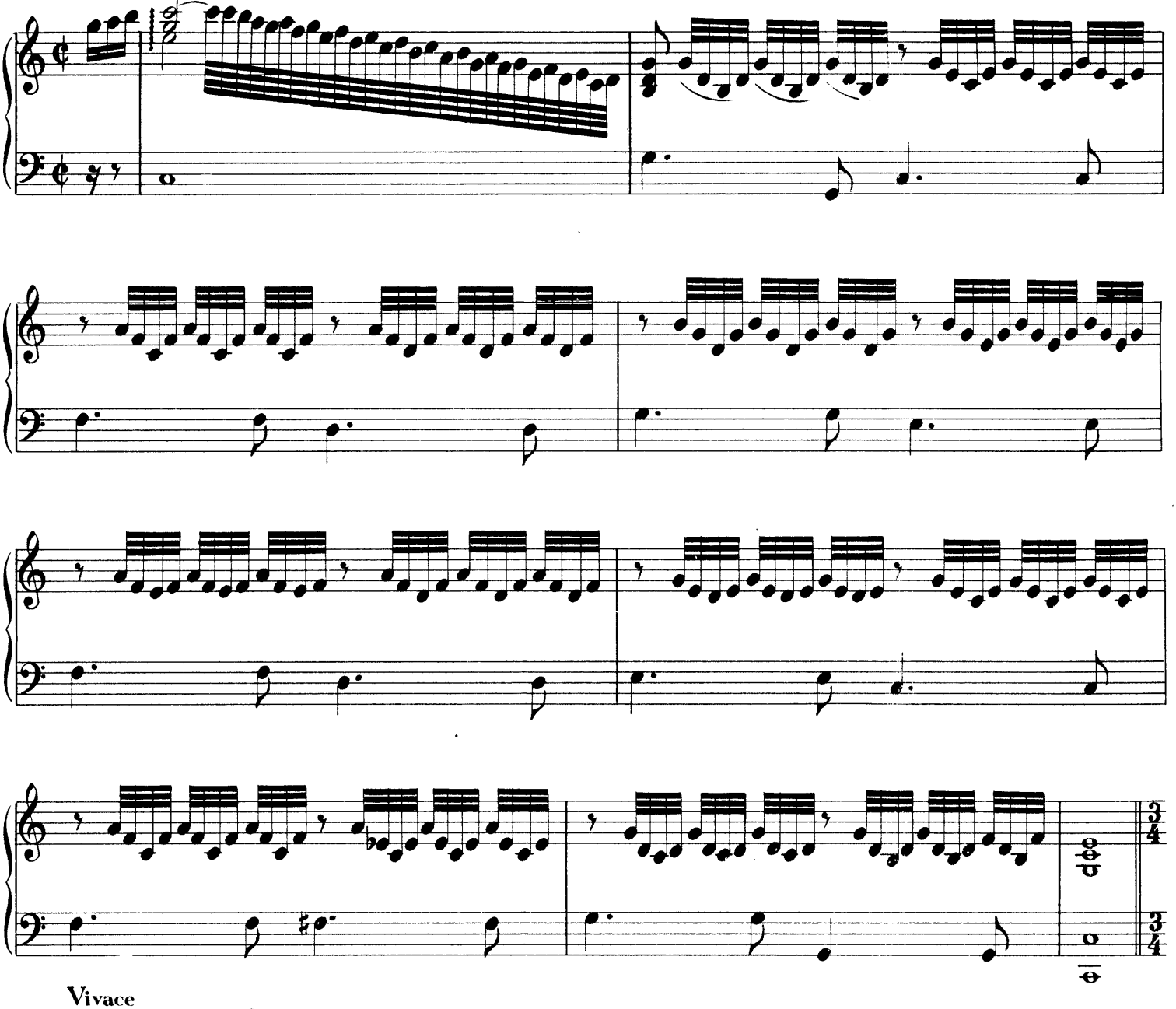

Vivace

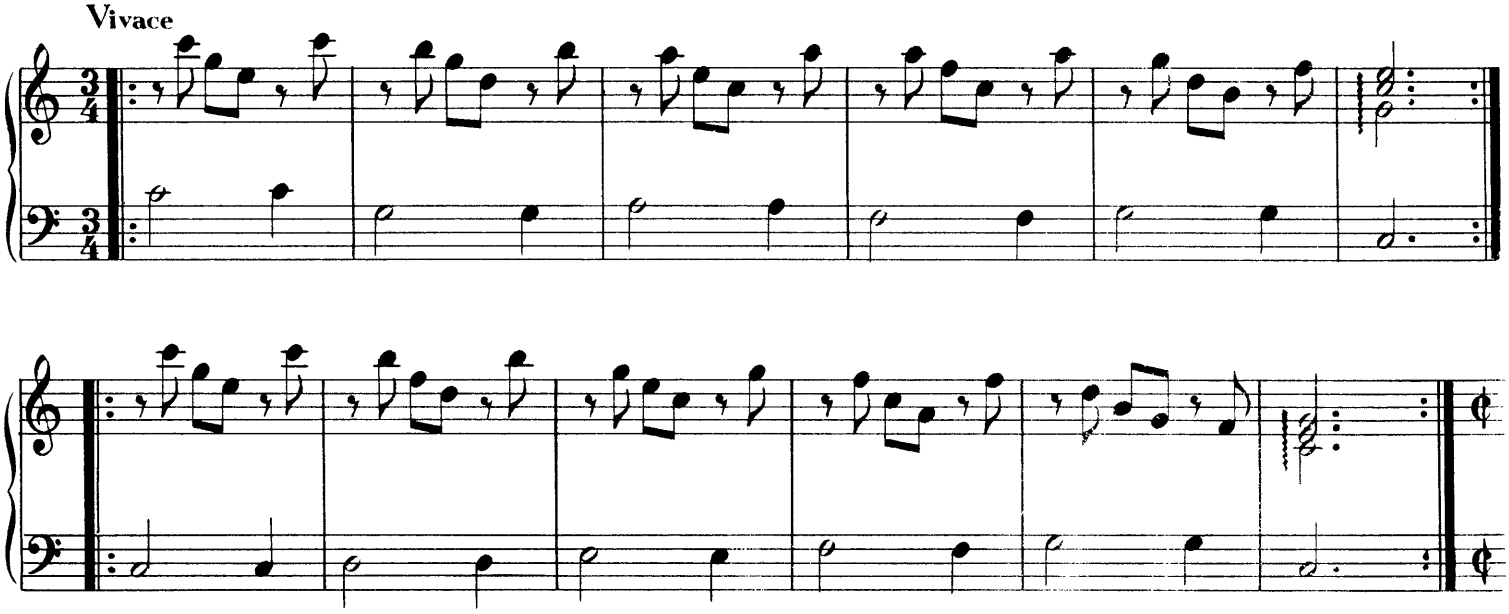

Adagio

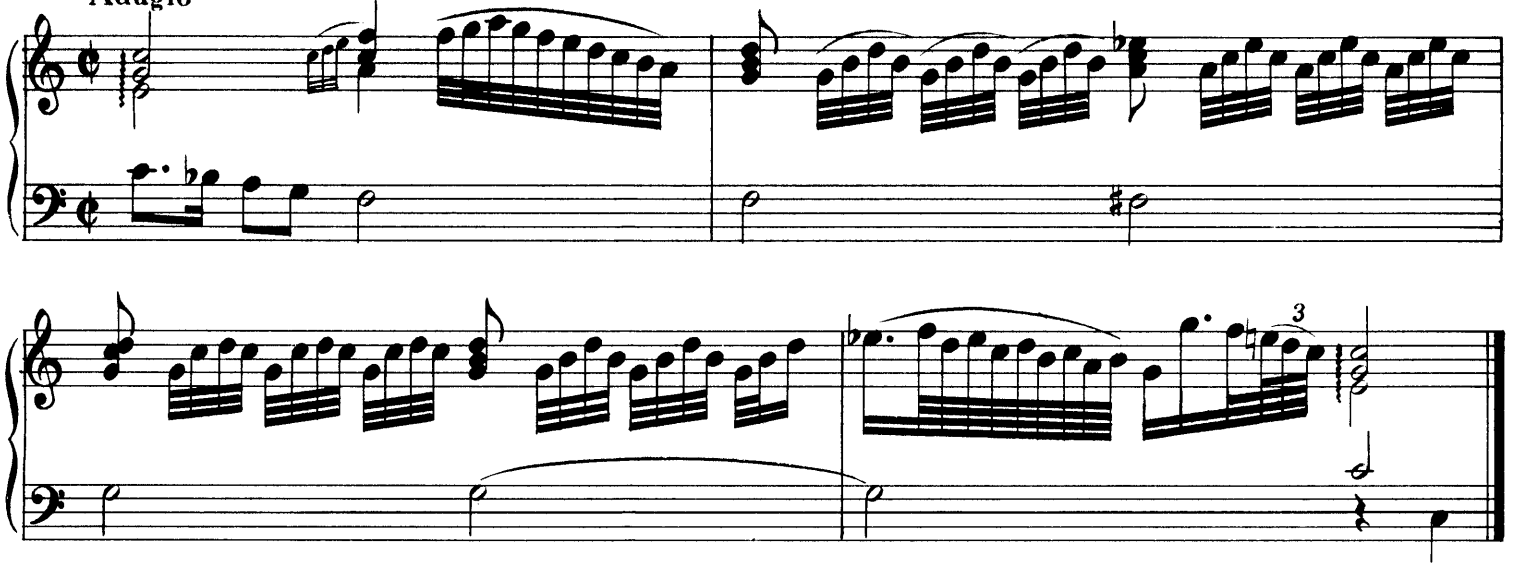

Allemanda

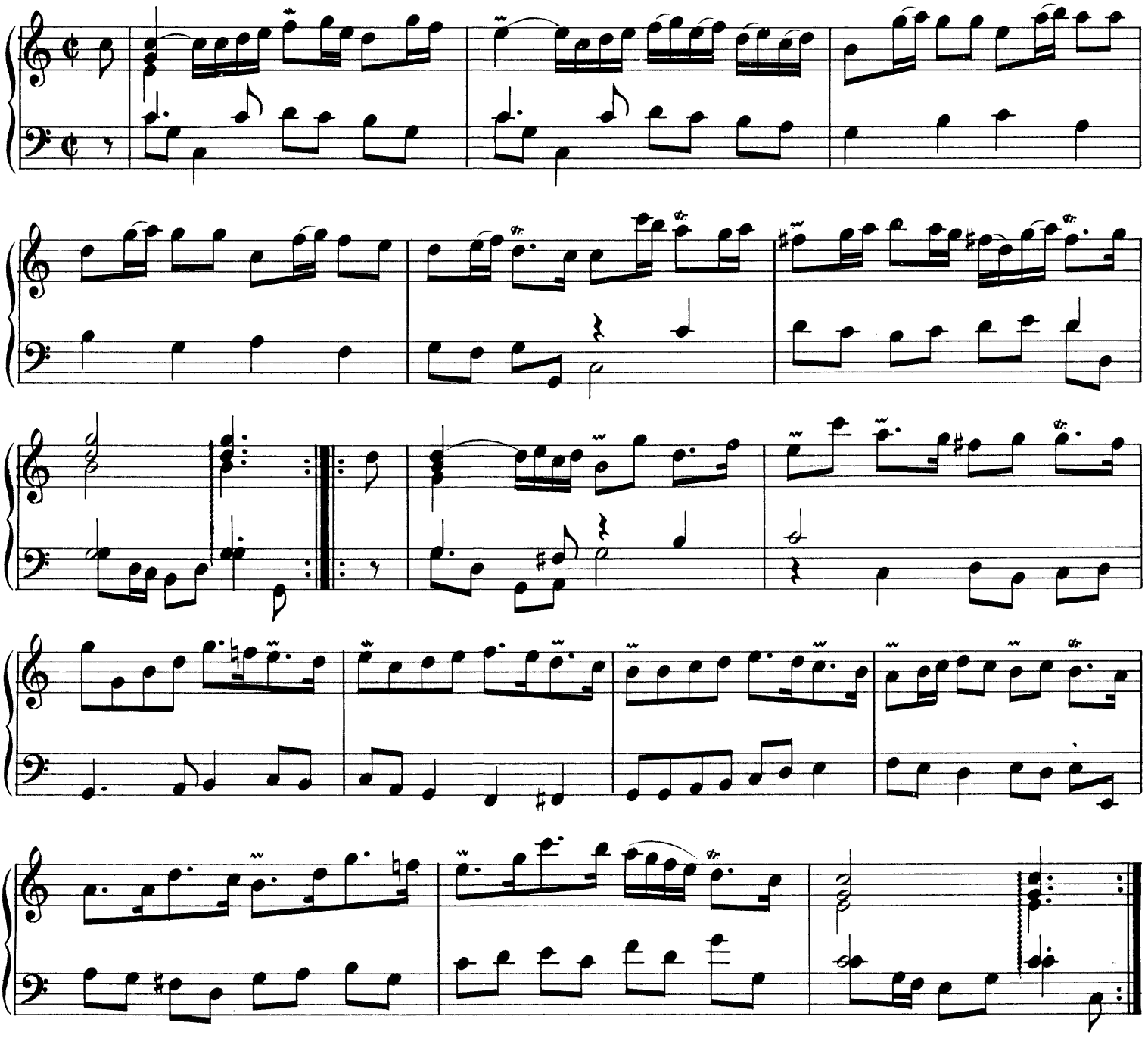

Corrente

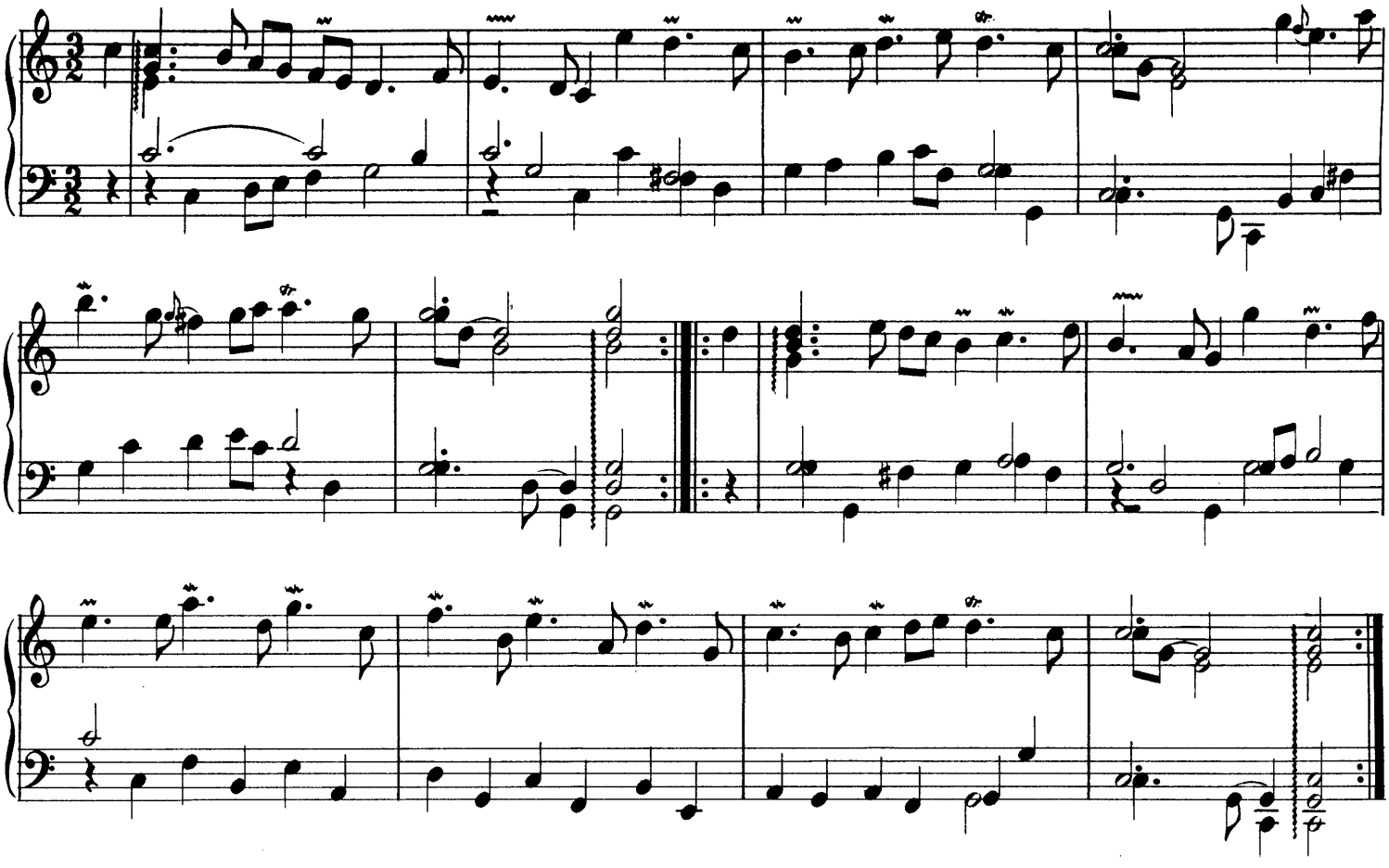

Sarabanda

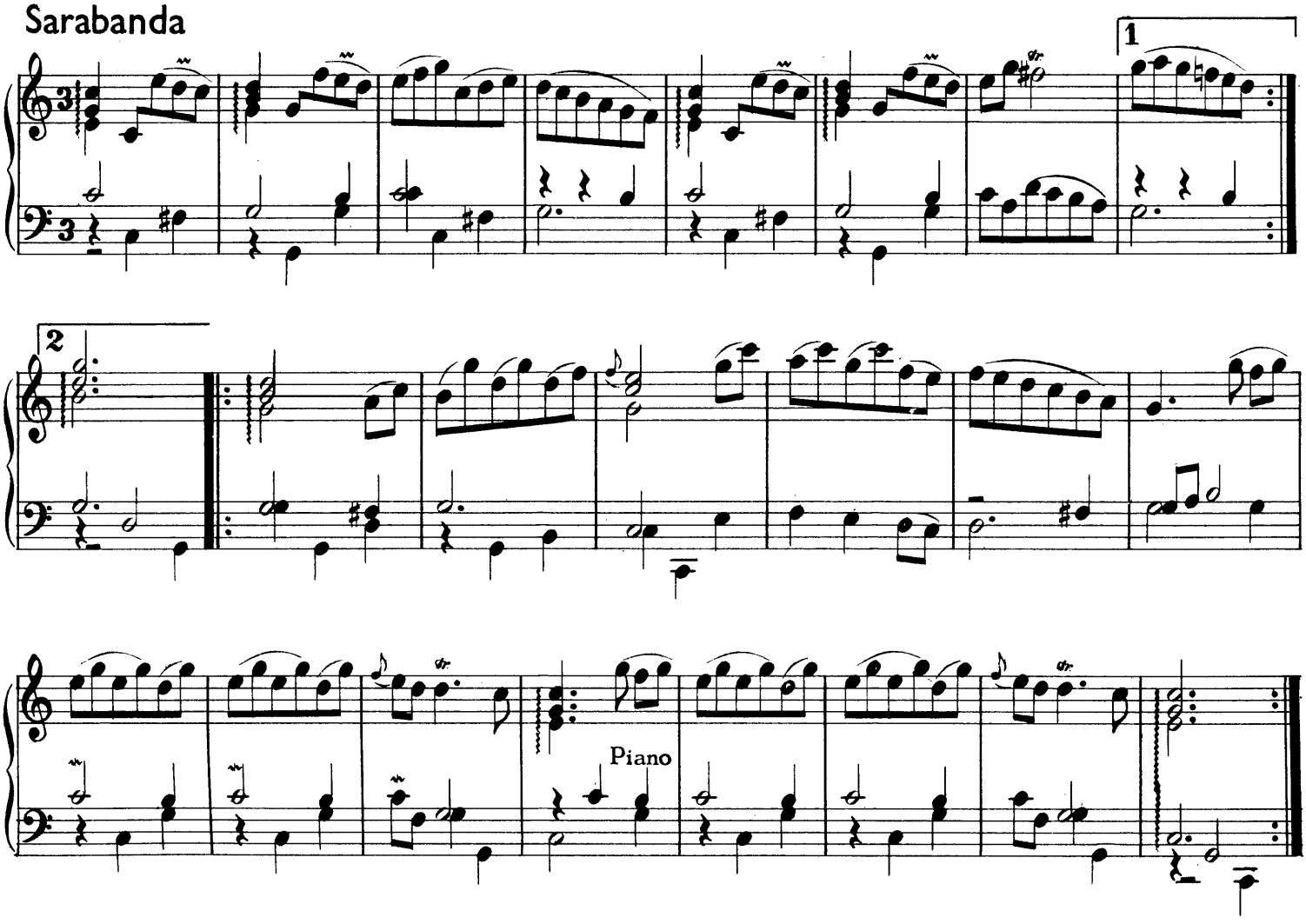

Gavotta

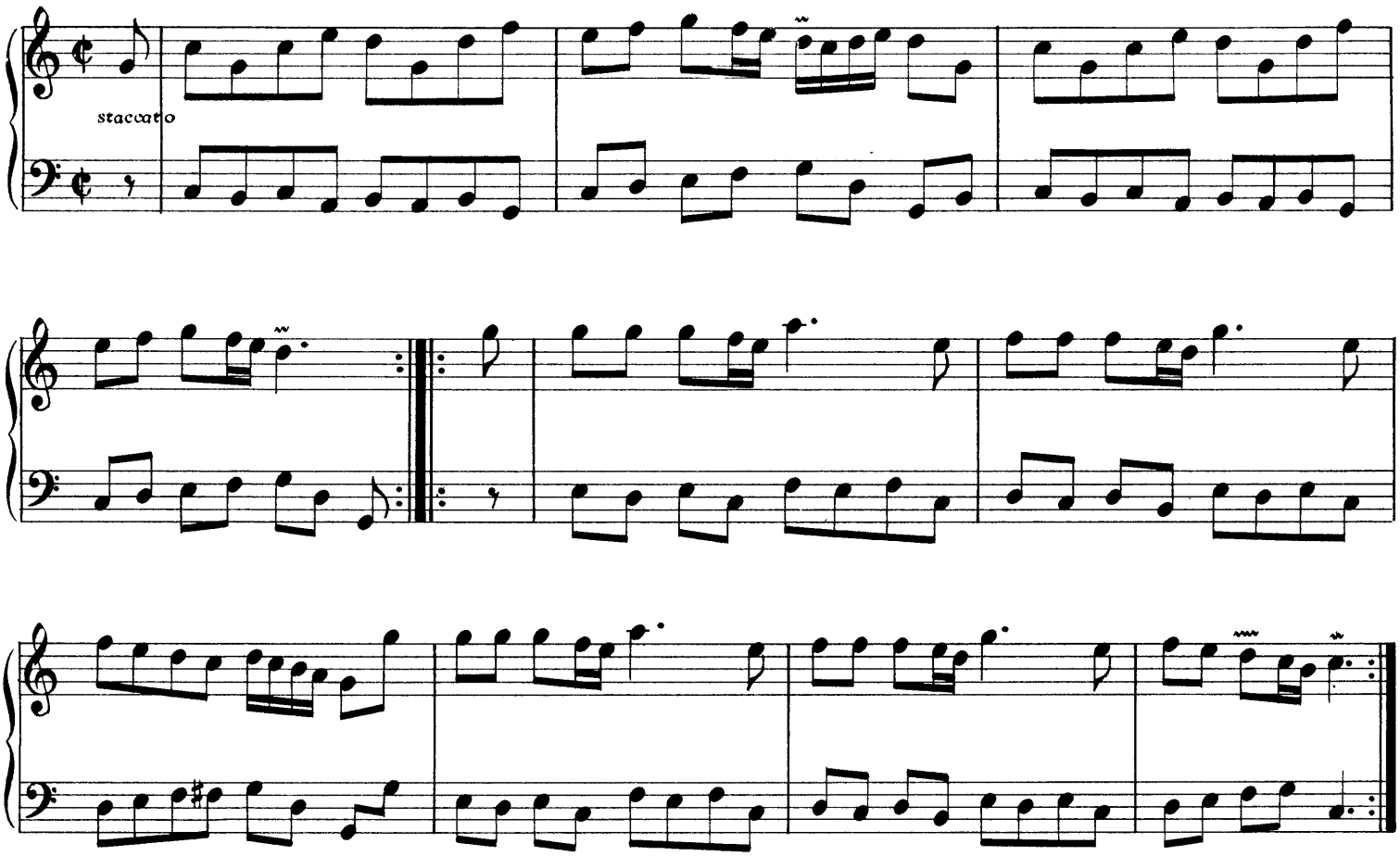

Menuet Rondeau

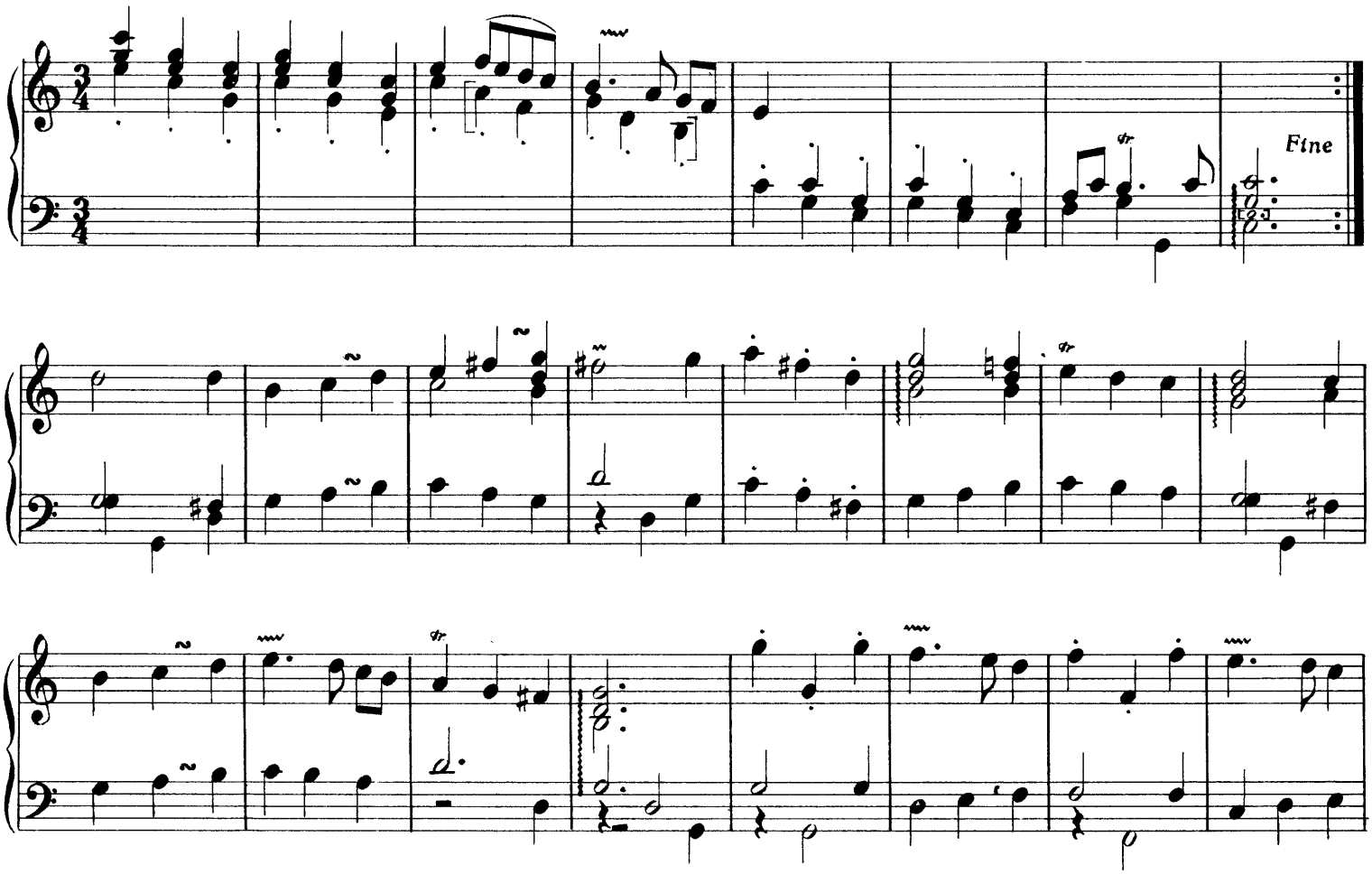

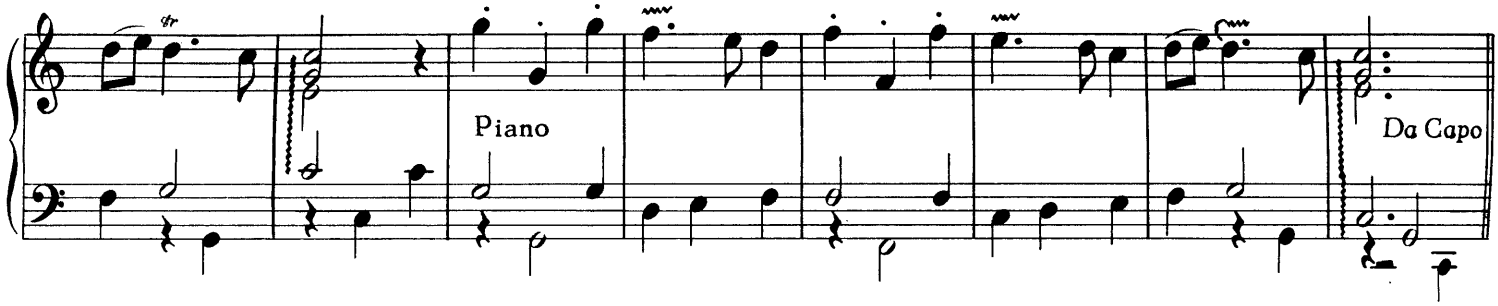

Giga

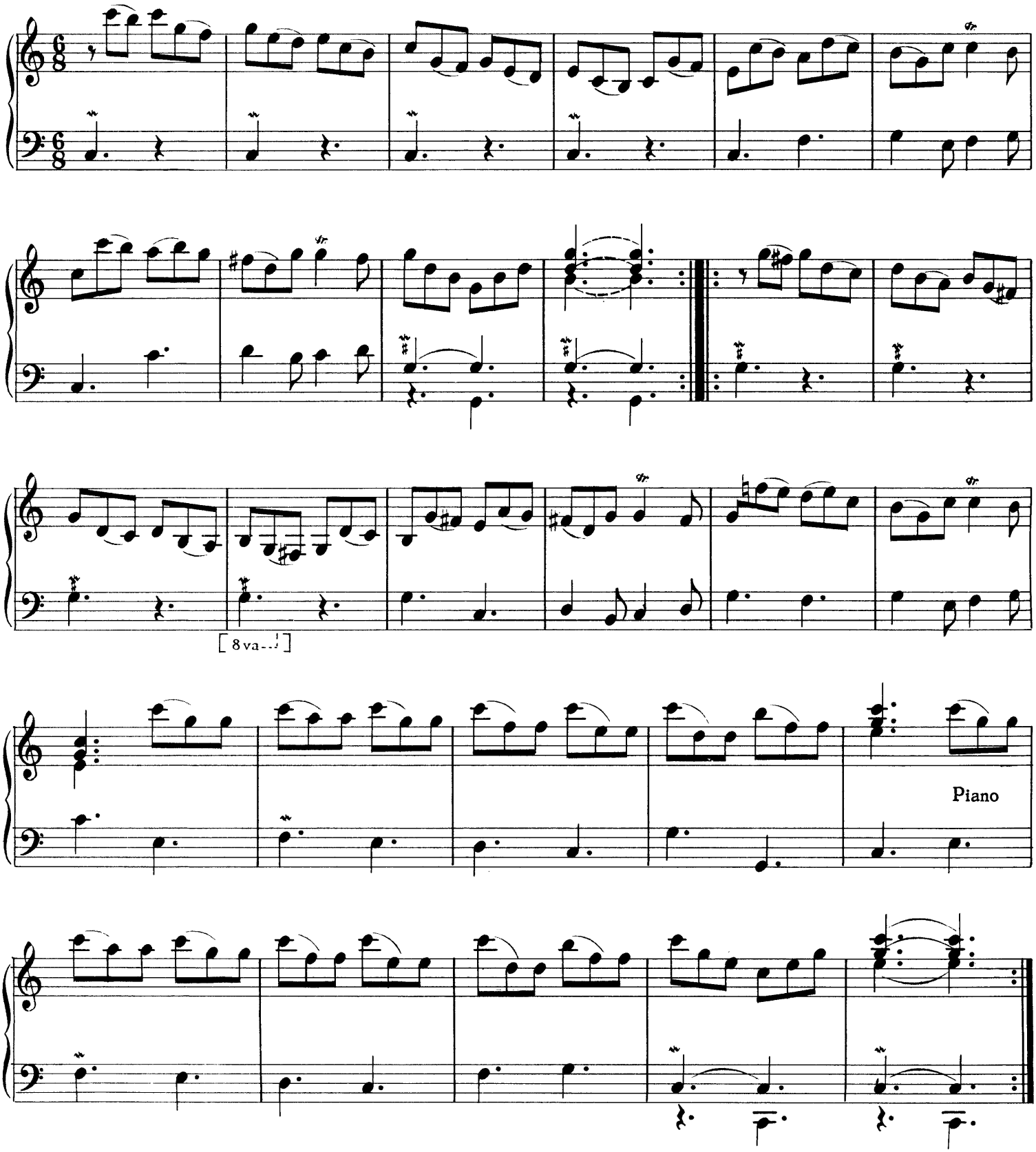

SUITTE V

Ouverture

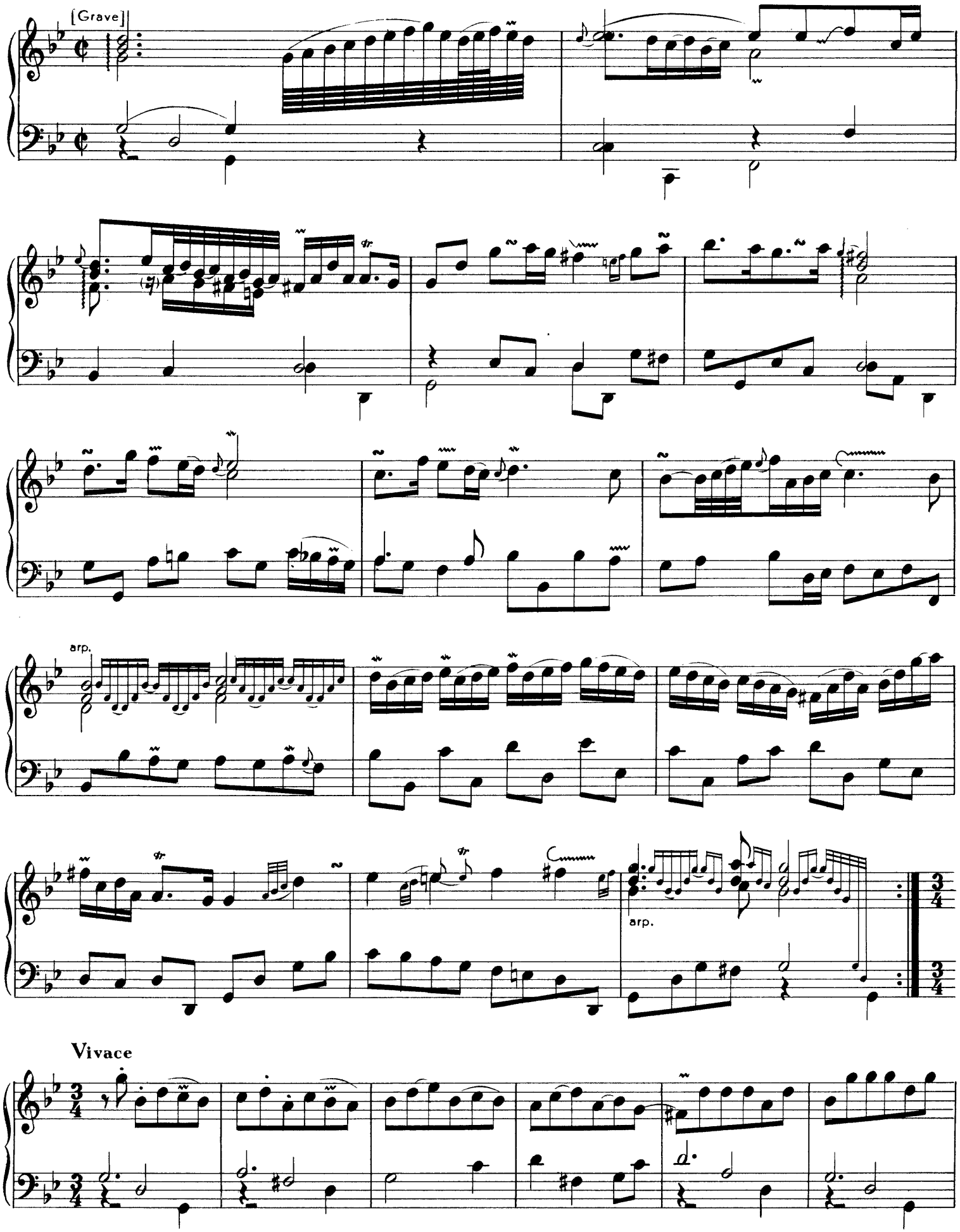

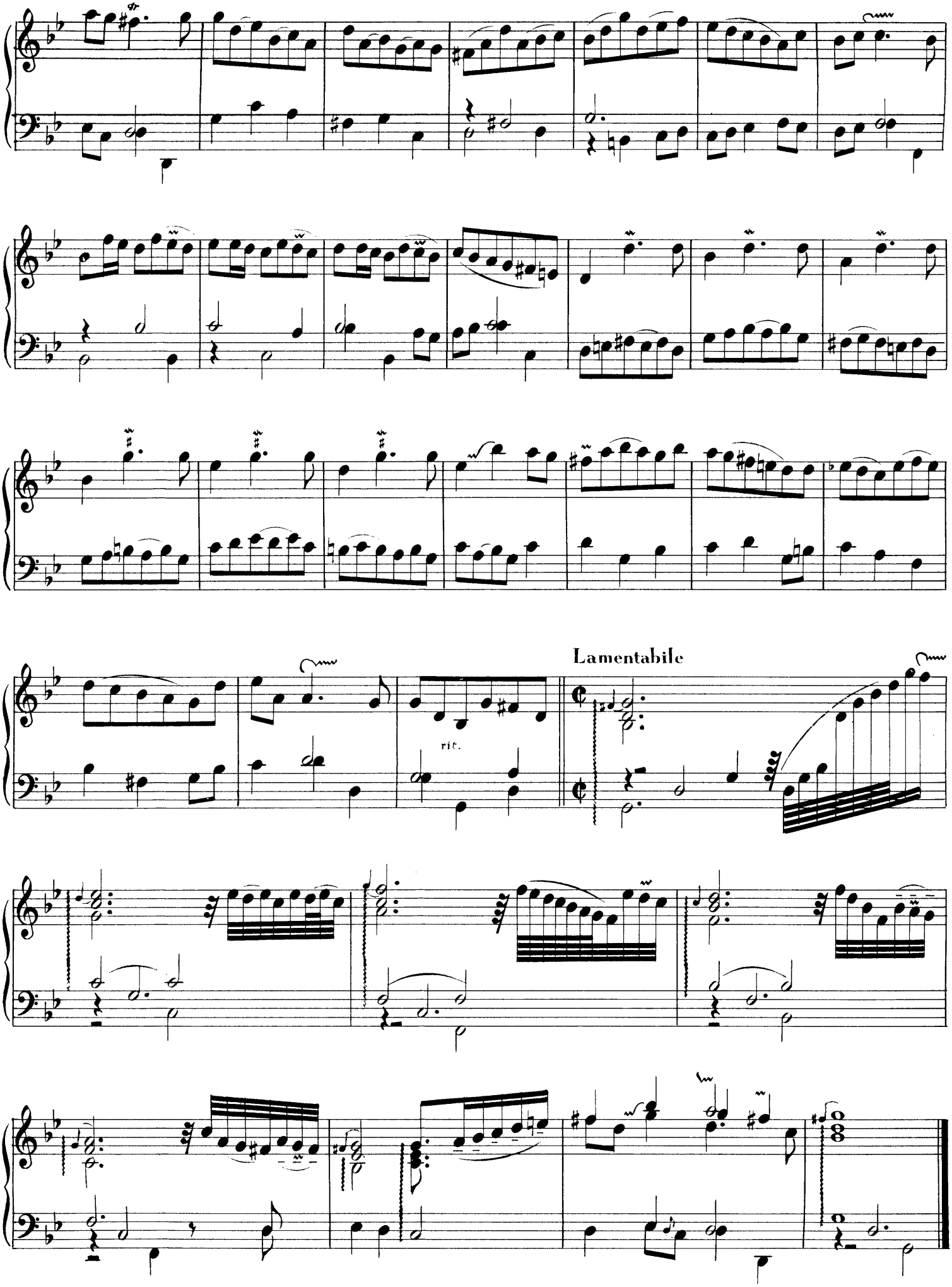
Lamentabile
rit.

Allemanda

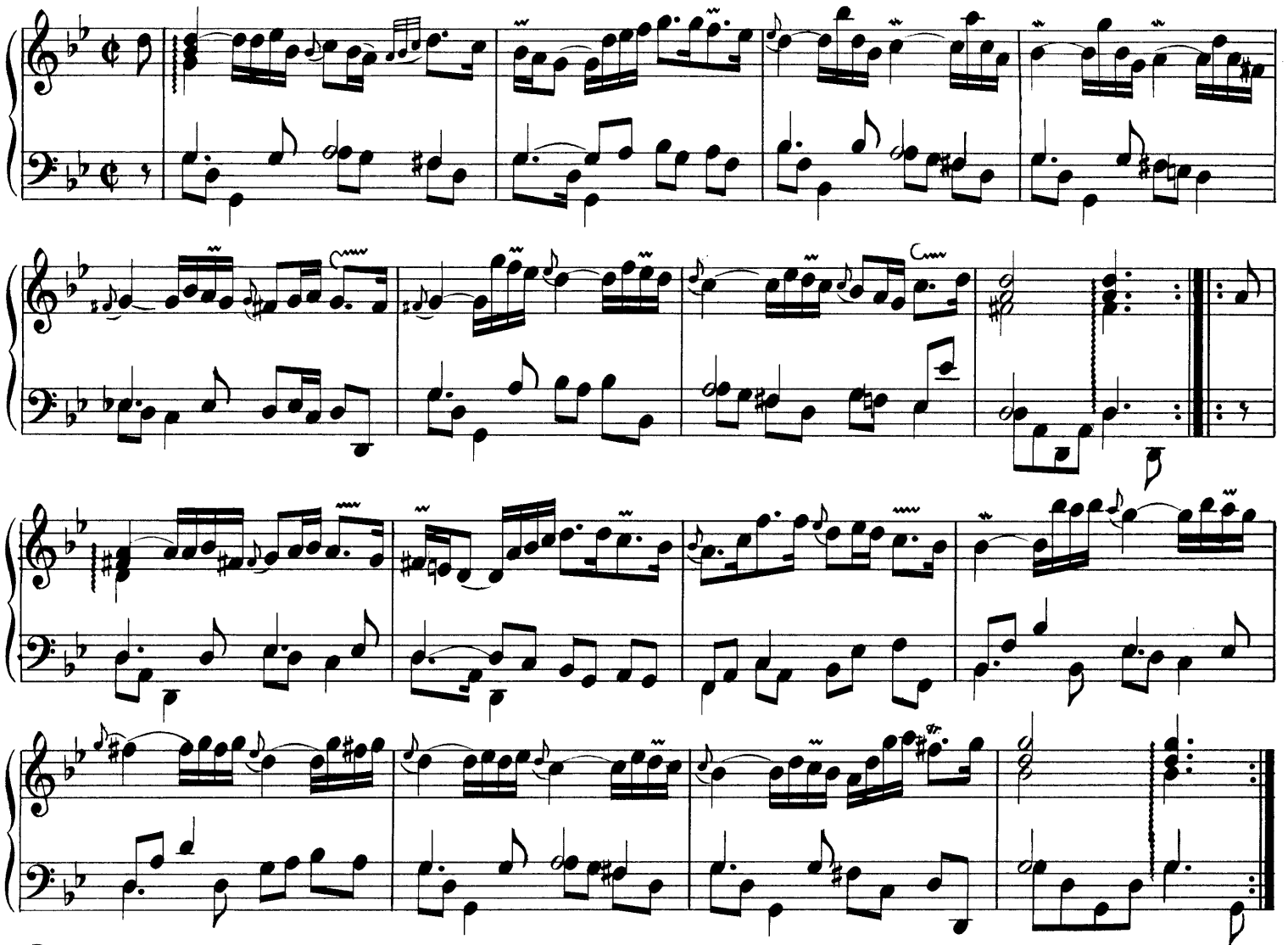

Corrente

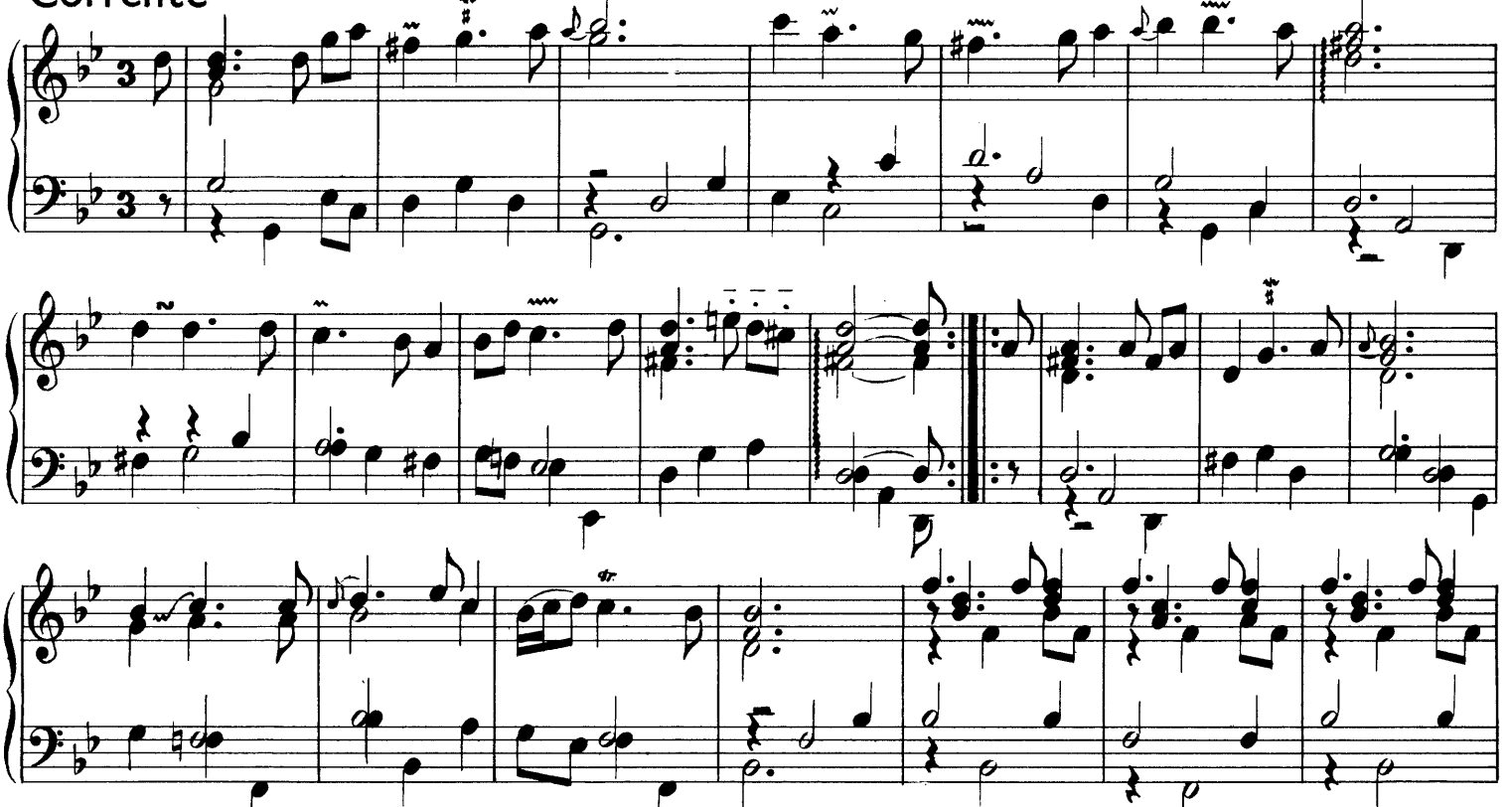

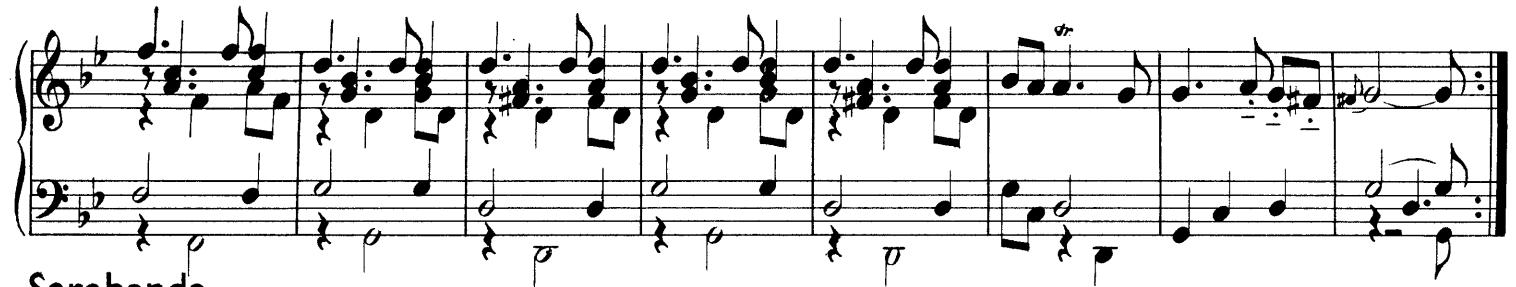

Sarabanda

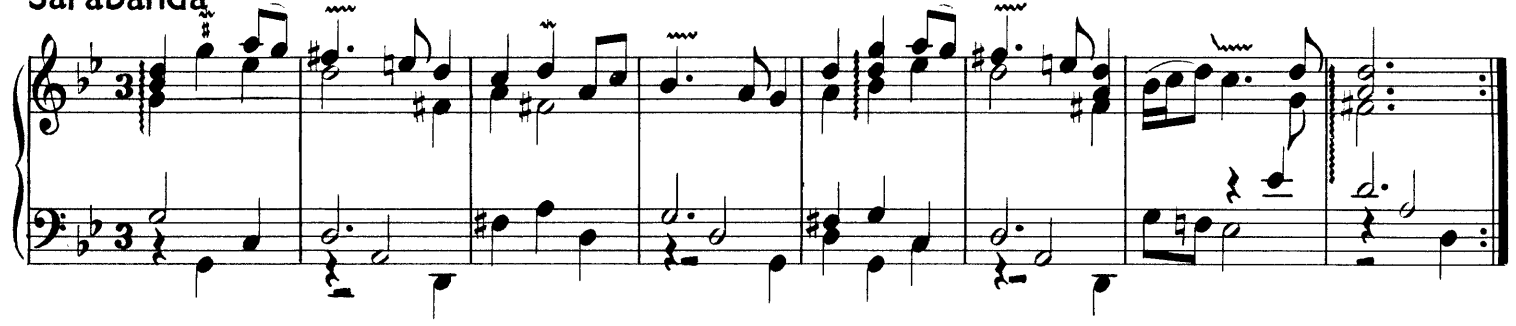

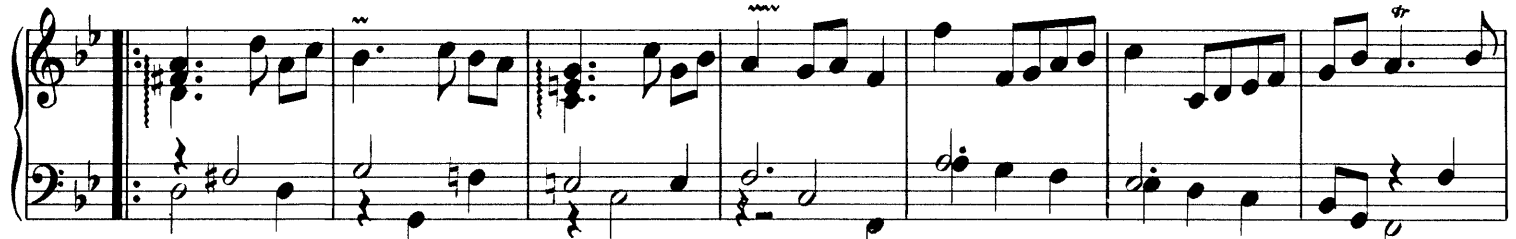

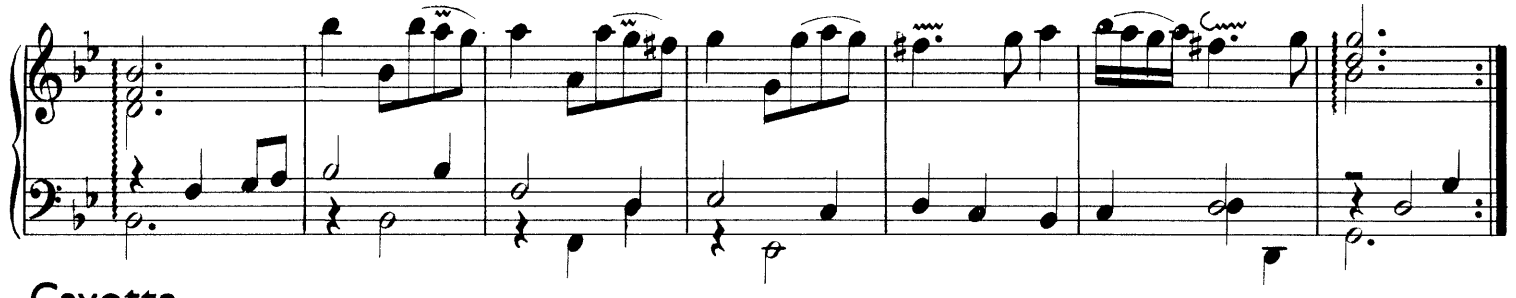

Gavotta

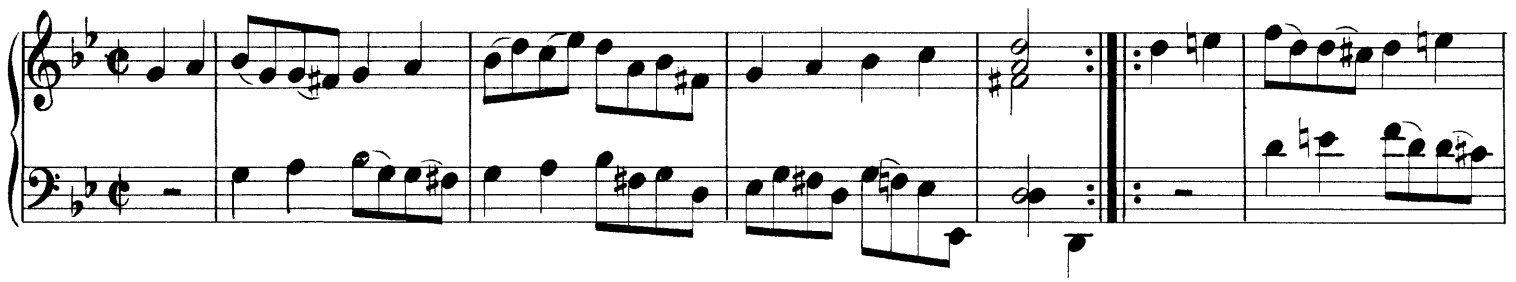

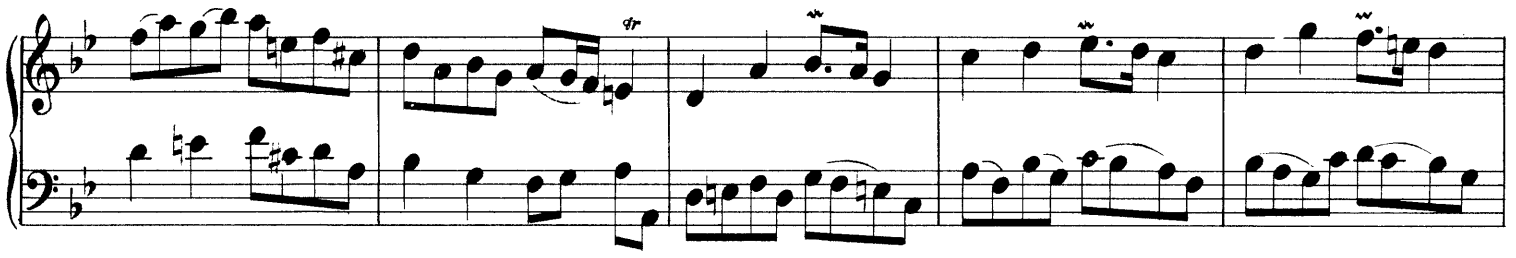

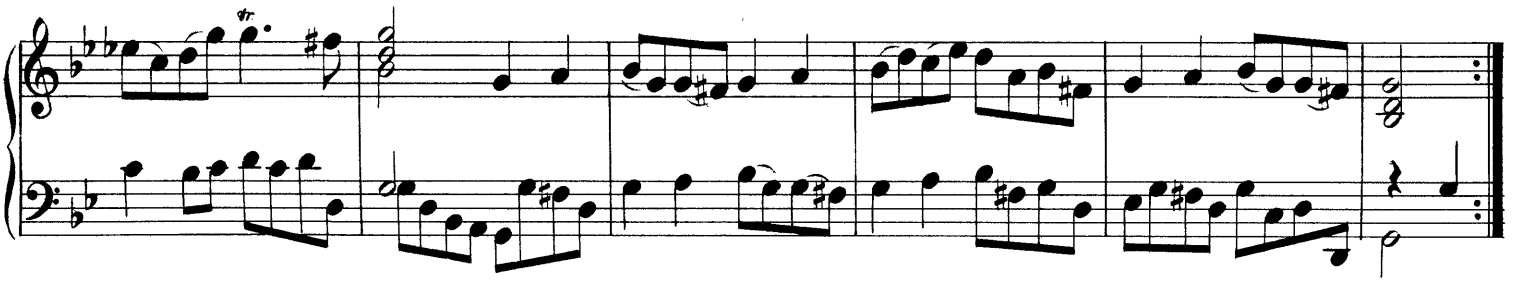

Rondeau

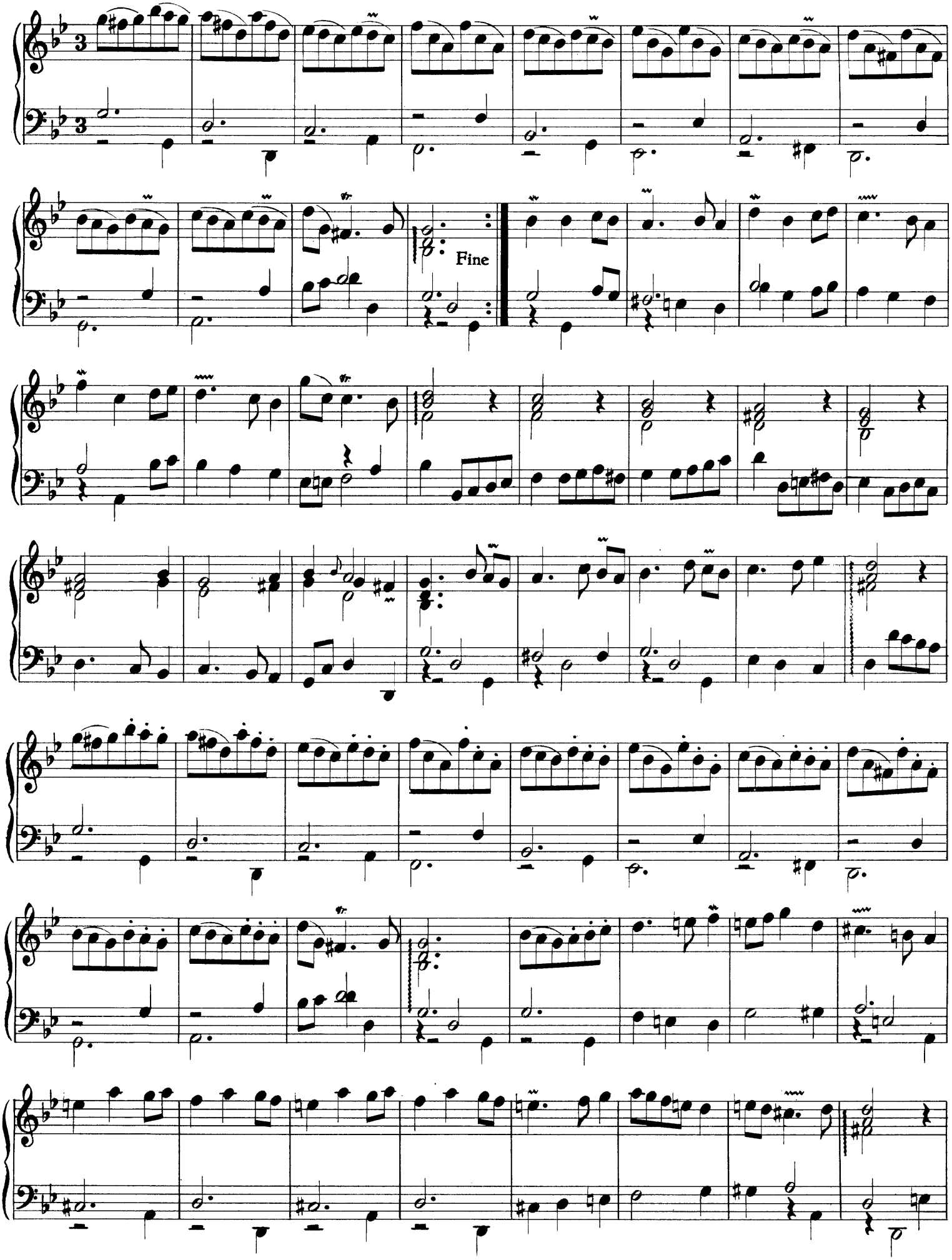

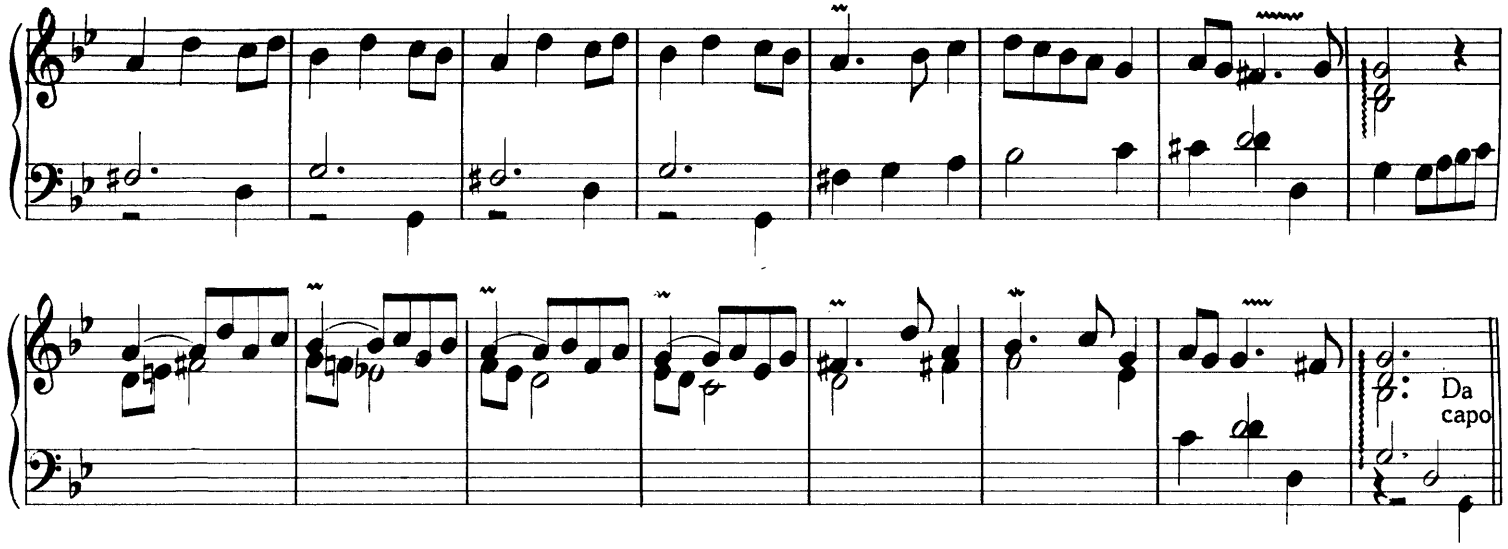

Giga

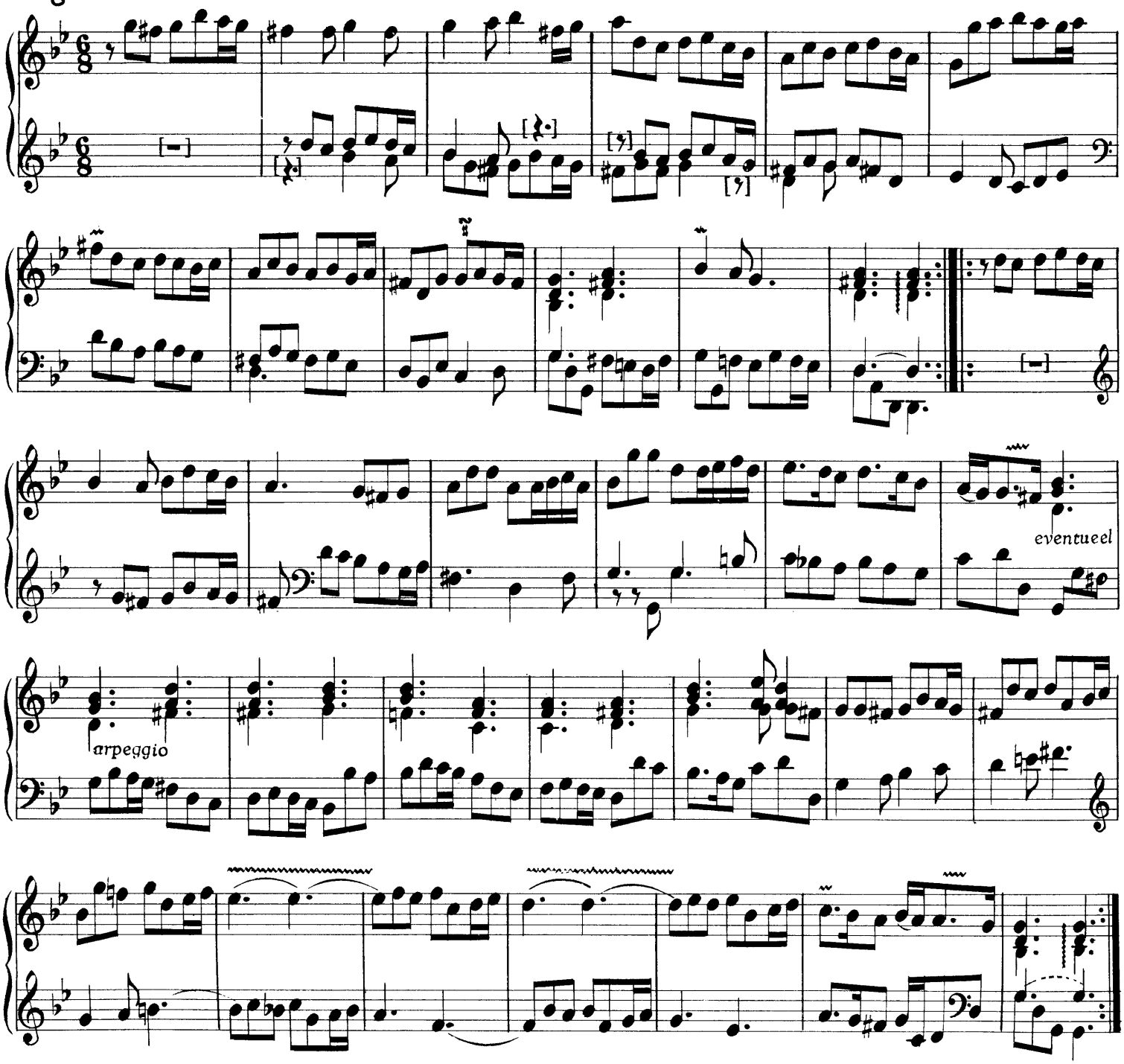

SUITTE VI

Ouverture

[Andante]

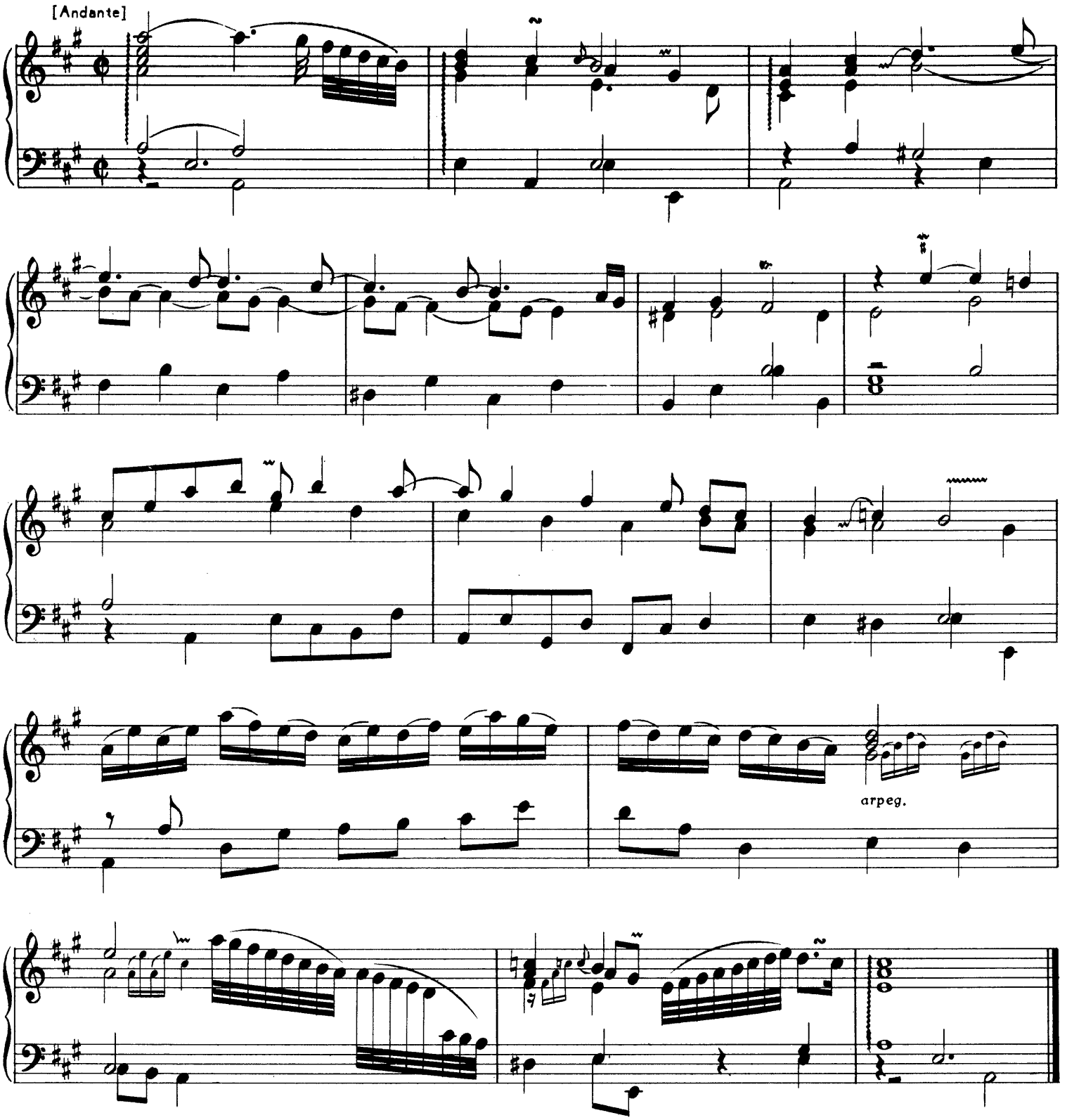

Allemanda

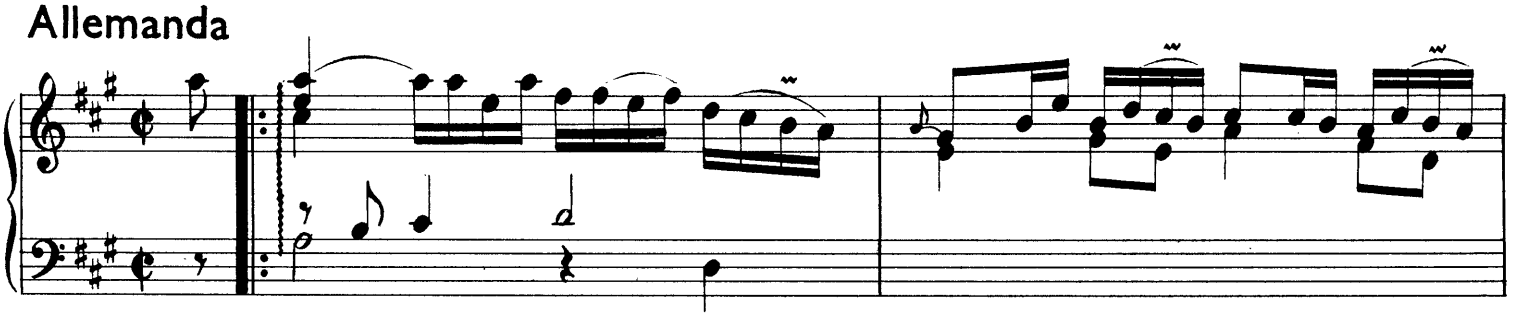

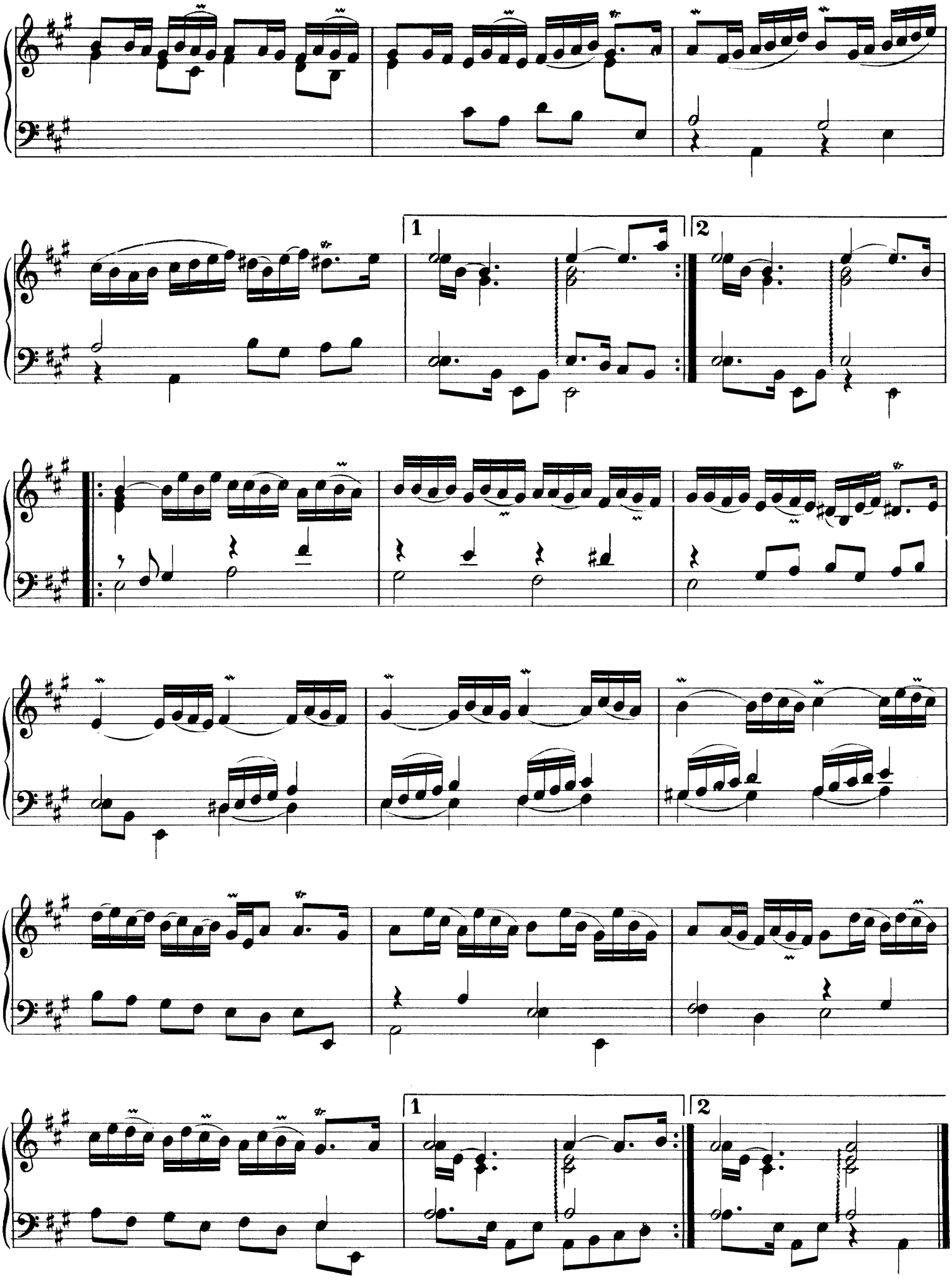
1
2
1
2

Corrente

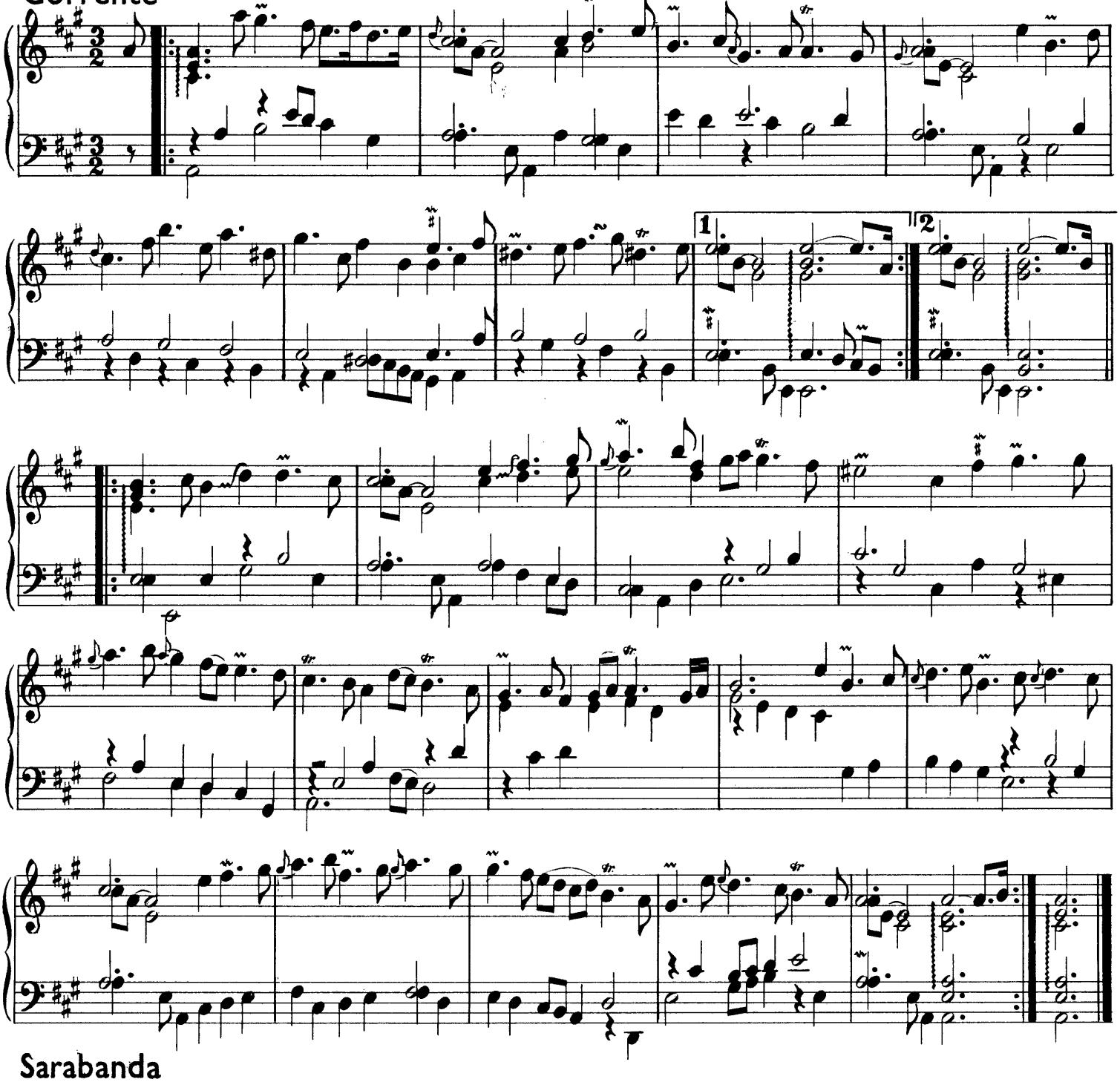

Sarabanda

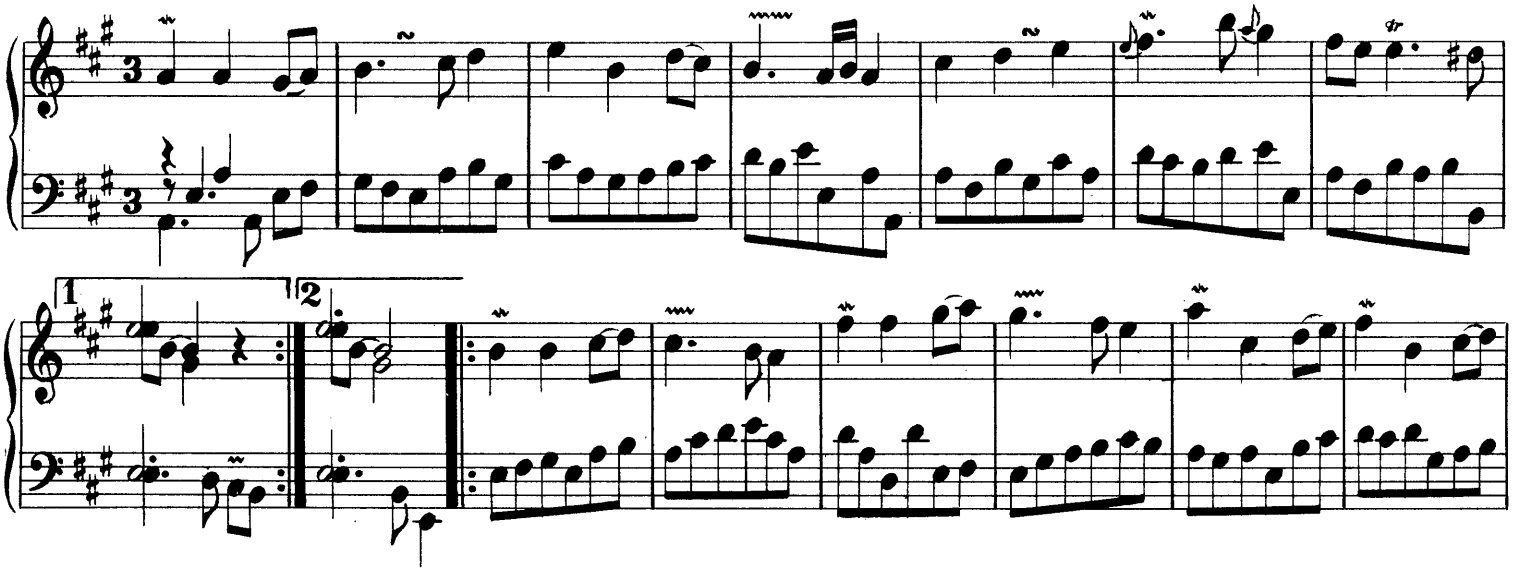

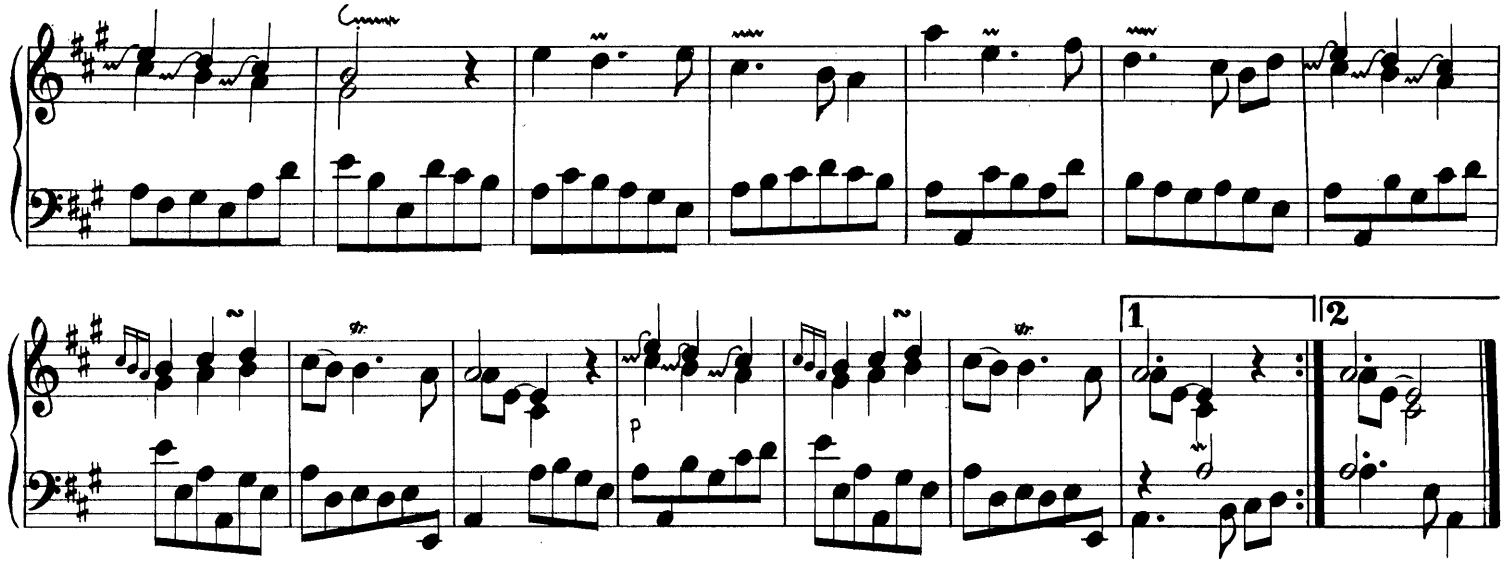

Gavotta

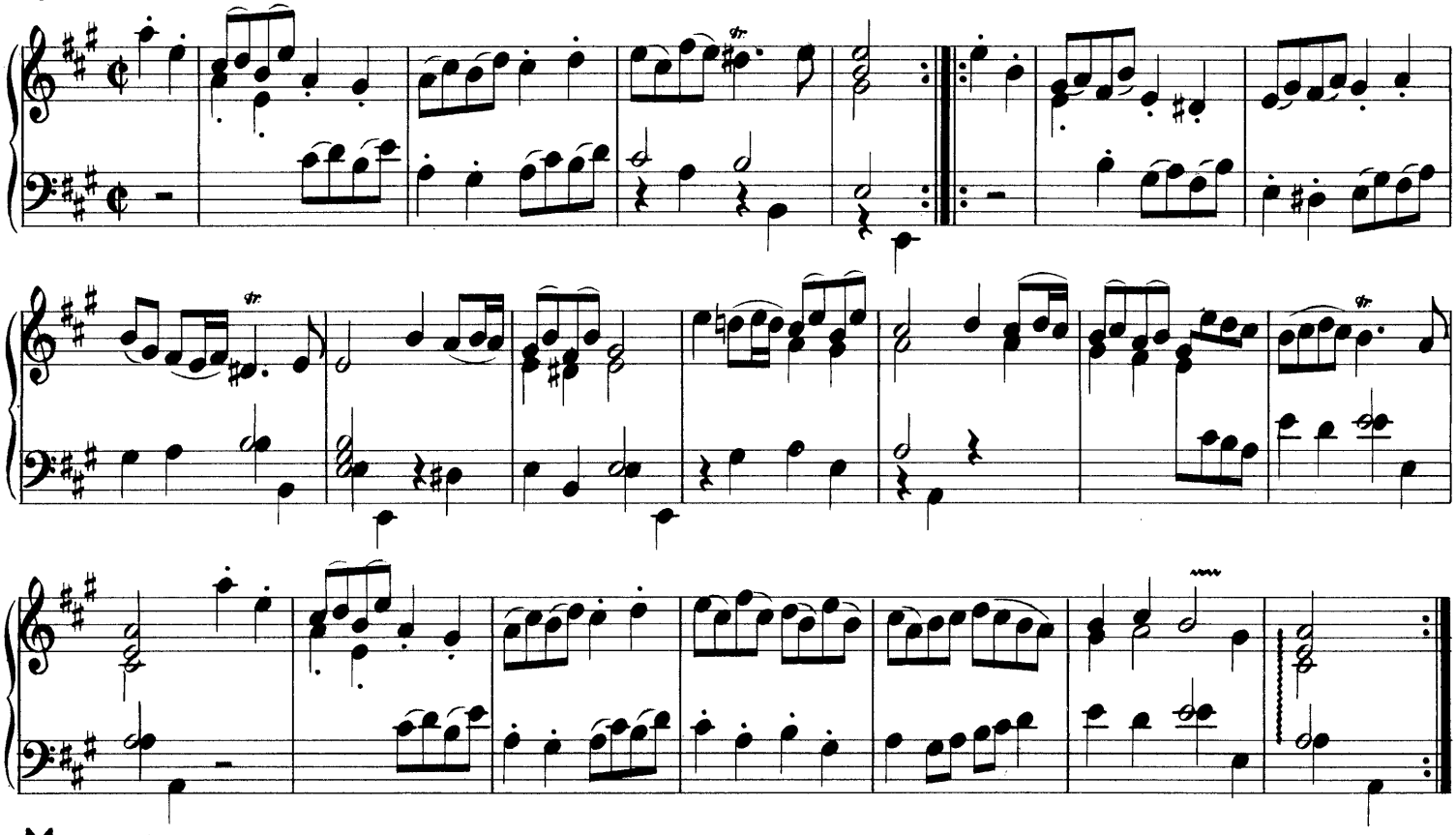

Menuet

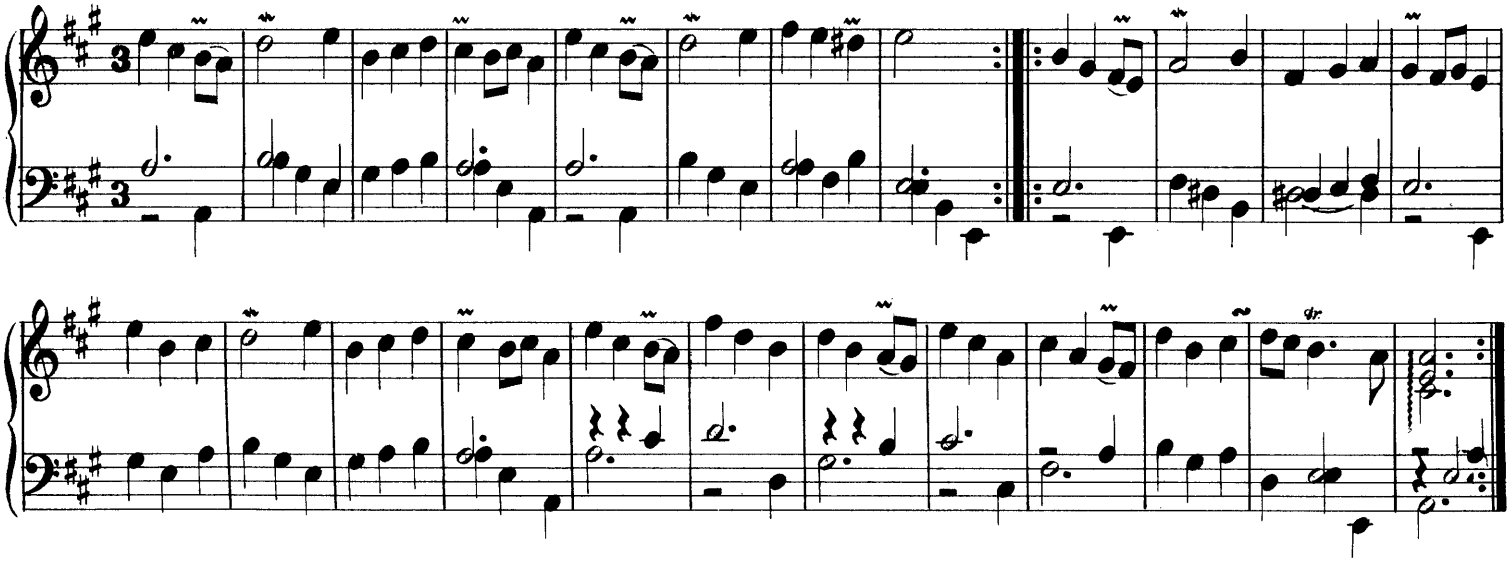

Giga

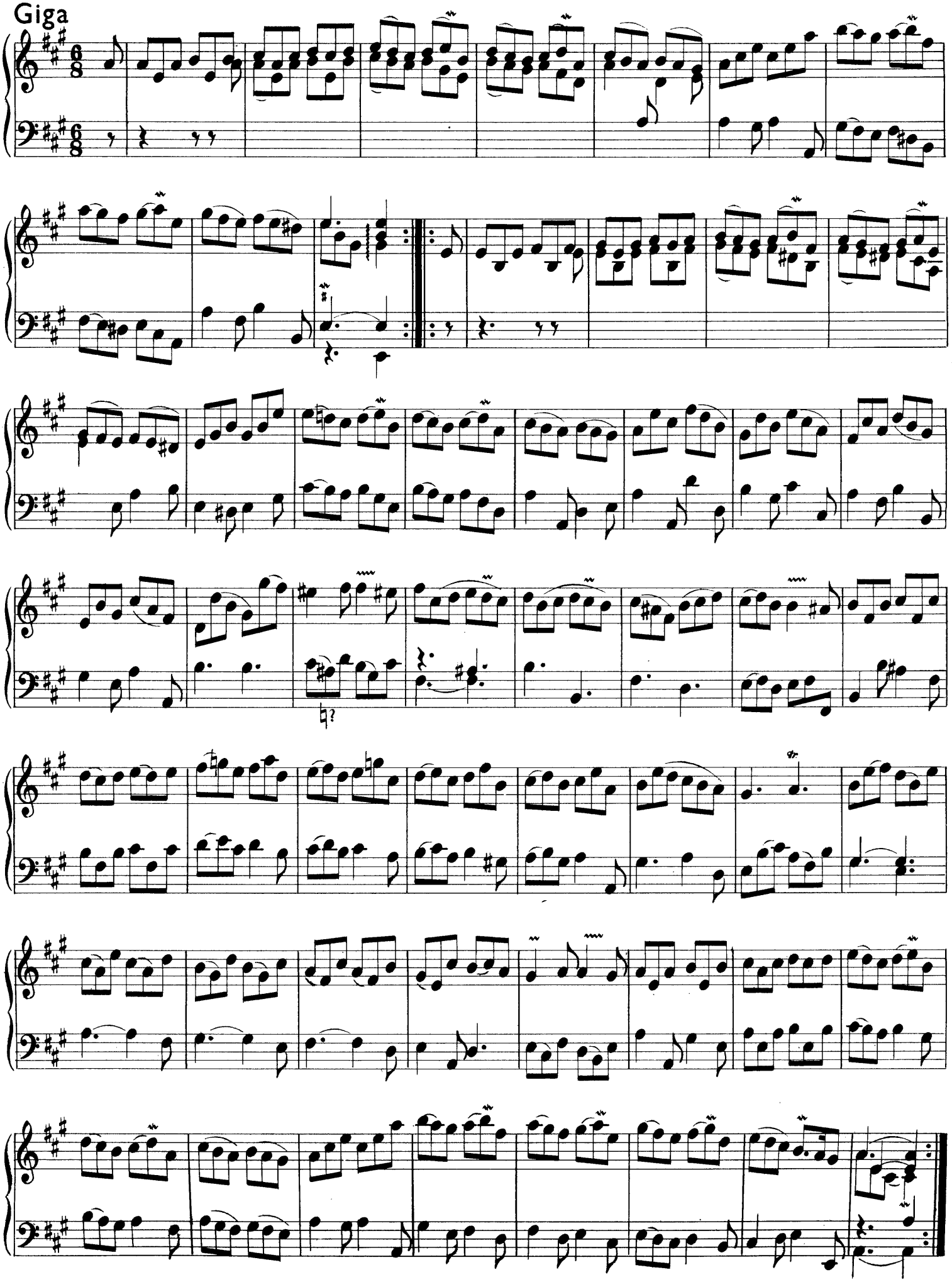

Allemanda

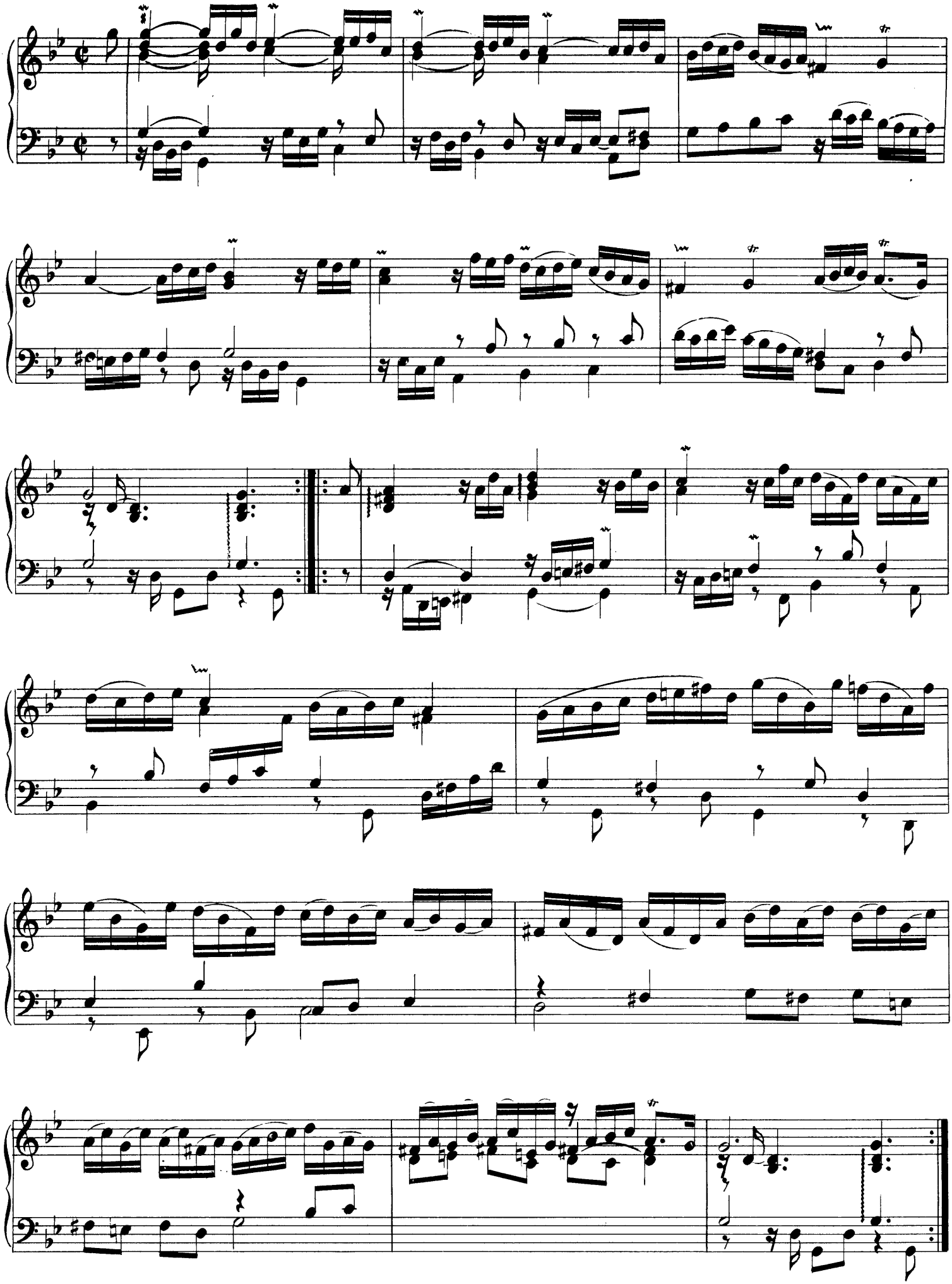

VERANTWOORDING

De uitgave van Roger werd getrouw nagedrukt. Vergelijking met een manuscript was helaas niet mogelijk, maar waarschijnlijk ook onnodig, daar de eerste uitgave een zeer betrouwbare indruk maakt. Een enkele drukfout werd stilzwijgend verbeterd. Toevallige tekens zijn naar hedendaagse gewoonte veranderd.

Dynamische en articuleringstekens ontbreken in de oude druk bijna geheel. De enkele oorspronkelijke bogen werden in onze uitgave vet gedrukt, evenals de sporadisch voorkomende „piano" s.

De toevoegingen welke noodzakelijk leken werden dun gedrukt of tussen haakjes ([ ]) geplaatst. Het oorspronkelijke notenbeeld (balking en notenhalzen, systeemindeling) werd zoveel mogelijk gehandhaafd.

Bij herhalingen was het soms noodzakelijk in te grijpen, daar in de oude druk, naar de gewoonte dier dagen, soms geen rekening wordt gehouden met de opmaten en de slotmaten volledig worden gevuld. In de Corrente van Suitte I en in de Allemanda en Corrente van Suitte VI werden in verband daarmede de achtste opmaten tot zestienden verkort, zoals ze ongetwijfeld werden uitgevoerd. (Vergelijk de nauwkeuriger notaties van de Allemanda uit Suitte III).

Versieringen ontbreken in de oude druk geheel, met uitzondering van de in kleine noten genoteerde Schleiferfiguren:

Suitte I, Ouverture, maat 9 en 10

Suitte II, Ouverture, maat 1 en 3

Suitte IV, Ouverture, maat 22

De componist rekende er echter stellig op dat deze — en naar onze begrippen zelfs overdadig — door de uitvoerenden werden aangebracht. Te dien tijde beheerste de speler de kunst van toevoegen der ornamenten. Voor hedendaags gebruik leek het wenselijk althans enige aanwijzingen te geven. Vanzelfsprekend zijn deze versieringen aangebracht volgens de oude regels, even vanzelfsprekend is het dat men vrij is om ze weg te laten of door andere te vervangen. Een goede interpreet heeft trouwens volgens de oude etiquette de plicht, bij de herhaling anders te ornamenteren dan de eerste keer!

Het karakter van de dansen — Allemande rustig vloeiend, Corrente vlot en hoofs, die in ¾ maat wat sneller, Sarabande breed en plechtig, Menuet licht en spits (niet het bredere tempo van het latere Weense Menuet!), Gavotte guitig en elegant, Gigue levenslustig springend — mag als bekend worden verondersteld. Dit karakter bepaalt de algemene sterktegraad en het tempo, zodat aanwijzingen daaromtrent niet behoeven te worden gegeven.

Dank zij gebracht aan de Hoofdconservator van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel voor de toestemming tot publicatie, alsmede aan de Directie van Harmonia-Uitgave, die geen bezwaar maakte tegen een tweede uitgave van de bij haar verschenen eerste suitte.

HANS BRANDTS BUYS.

Versieringen

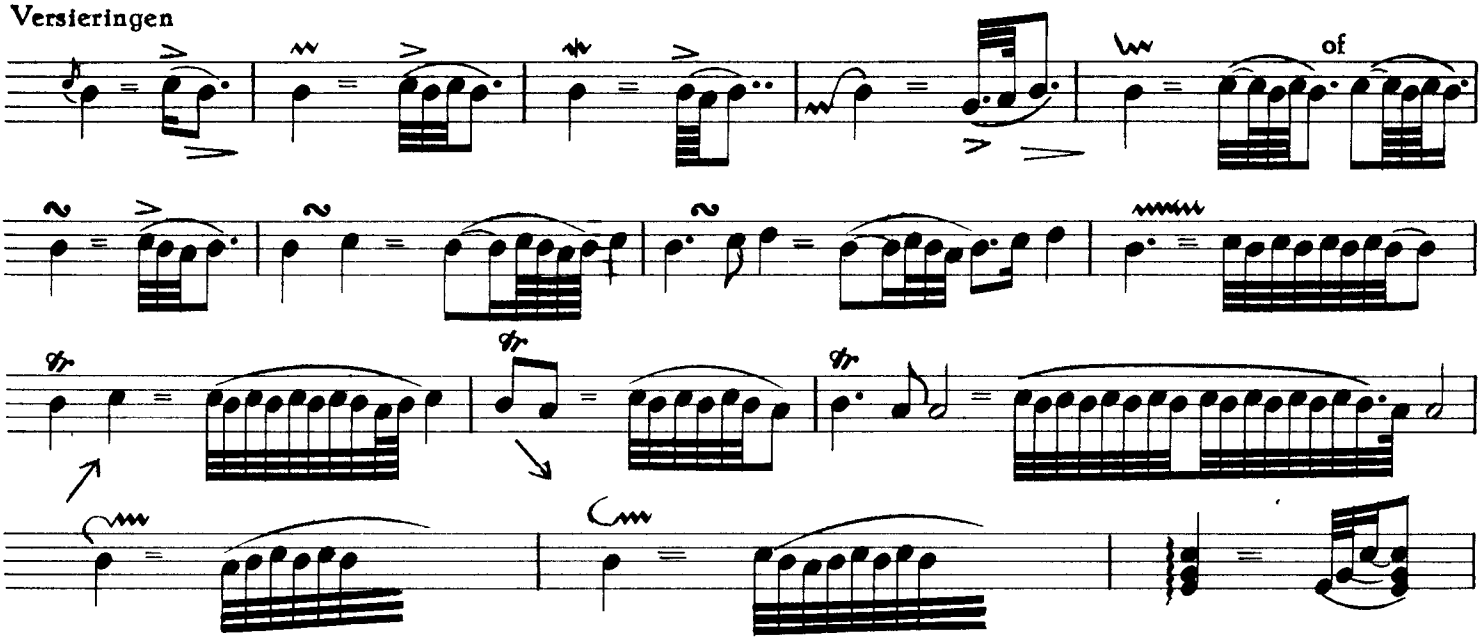

Met kleine noten genoteerde versieringen worden meestal vóór de tel gespeeld.
Accoorden in langere notenwaarden worden vaak arpeggiando gespeeld, b.v.:
Suite I Ouverture, maat 15 - 18

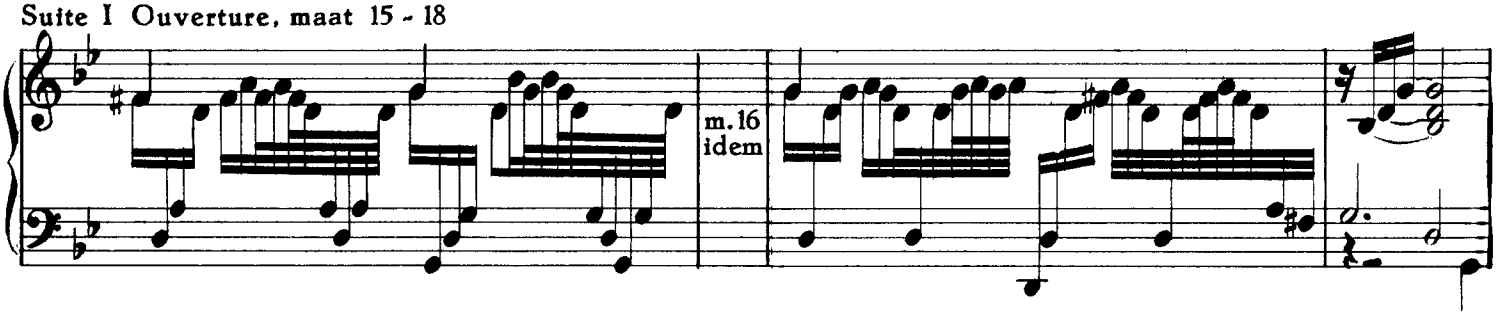

Rynoldus Popma van Oevering

Gegevens over het leven van Rynoldus Popma van Oevering zijn bijeengebracht door wijlen Dr. K. Dijkstra te Leeuwarden, die daarbij putte uit het boek van Mevrouw A. Komter-Kuipers: „Muzyk in Fryslân oant 1800" en uit publicaties en mededelingen van de heren A. P. Oosterhof en E. J. Penning te Leeuwarden.

Rynoldus (Reinolt) Popma van Oevering was een zoon van Jeltje van Popma, sinds 1661 eigenaresse van Popma-State te Warga, en van Georgius (Jurjes) Oevering, die schoolmeester en organist was te Warga tot 1707, daarna voor predikant ging studeren en in 1722 als candidaat der N.H. gemeente van Wieuwerd werd beroepen. Het is niet bekend, wanneer Reinolt werd geboren, wel dat hij op 6 Januari 1692 te Warga werd gedoopt. Evenmin is bekend waar en bij wie hij zijn muzikale opleiding genoot. Hij werd 16 September 1712 organist van de Galileeërkerk te Leeuwarden, 26 Februari 1713 organist van de Grote (Jacobijner) kerk aldaar. Van Oevering werd 15 December 1713 burger van Leeuwarden, huwde op 7 Mei 1713 met Sara van Ketel en kreeg in 1719 een dochter: Janke. Hij bleef organist tot 1741. Daarnaast was hij ook klokkenist tot 1757. Later was hij kerkvoogd van Warga, maar bleef in Leeuwarden wonen, waar hij in 1779 een huis kocht in de St. Jacobsstraat. Op 4 Mei 1781 werd hij „wegens deszelve hooger ouderdom en gebrek aan geheugen" onder curatele gesteld. De datum van zijn dood is niet bekend. Echter werd op 6 April 1782 in het grafboek van het Oldehoofster kerkhof een Rein Offringa uit de St. Jacobsstraat ingeschreven, waarmee vermoedelijk onze componist werd bedoeld. Verder zijn enige gegevens bekend over zijn verhouding tot het stadsbestuur, over zijn wijze van lesgeven, over het beheer van zijn vermogen en dergelijke zaken meer.

Op 2 Juni 1724 werd hem opgedragen om in Holland of een andere provincie „sigh nauwkeurigh te informeren na de nieuwste soort en modellen van orgelen, en de beste meesters om te maken, mitsgaders de prijzen". Resultaat daarvan was het door Christiaan Müller (bouwer van het orgel in de St. Bavo te Haarlem) vervaardigde orgel, dat 19 Maart 1727 werd ingewijd door Oevering en enige organisten van buiten de provincie. Dit orgel is er nu nog, zij het gewijzigd.

Oevering wordt genoemd als componist van een psalmboek en van zes suites voor clavecymbel, opus I, de laatste uitgegeven bij E. Roger te Amsterdam. Mevrouw A. Komter-Kuipers noemt als jaartal van de uitgave van opus I ongeveer 1720 en meent dat er geen exemplaar van bekend is. In de Koninklijke Bibliotheek te Brussel bevindt zich echter een zeer goed geconserveerd exemplaar van deze druk. Voorlopig is dat dus het enige bekende. Gezien de opdracht van het werk, welke hierbij wordt afgedrukt en waaruit blijkt dat Johan Willem Friso tijdens de uitgave van het werk nog leefde, moet de datum van verschijnen worden verbeterd in: ongeveer 1710, want Johan Willem Friso is in 1711 verdronken bij de Moerdijk. Oevering moet dus al op zeer jeugdige leeftijd met zijn eersteling voor het voetlicht verschenen zijn: hij was ongeveer achttien jaar toen zijn opus I uitkwam.

Als proeve van bekwaamheid in het componeren mag het werk zeker geslaagd worden genoemd. Het is gaaf van vorm, zuiver van zetkunst en goed van dansvormtypering. Het is begrijpelijk dat in het werk van een achttienjarige de hoge vlucht en de geconcentreerde uitwerking van de gedachten, de oorspronkelijkheid van vinding nog niet aanwezig zijn, al treft hier en daar een wending die doet vermoeden dat de jongeman begaafd was en zeker de mogelijkheden bezat, op de basis van een reeds verworven degelijke techniek belangrijke composities voort te brengen. Te meer moeten wij het betreuren dat het bij dit opus I en een psalmboek is gebleven en dat de beperking der Nederlandse verhoudingen, die ook Hellendaal naar het buitenland hebben gedreven, van Oevering geen componistenloopbaan deed geworden.

Al mag dan het hier voor het eerst weer in zijn geheel uitgegeven werk (de eerste suite verscheen enige jaren geleden reeds afzonderlijk bij Harmonia, Hilversum) niet de vergelijking kunnen doorstaan met de werken van Oeverings vele beroemde buitenlandse tijdgenoten, als proeve van Nederlands talent in de zogenaamd muziekarme 18de eeuw is het zeker de eer van publicatie waard, en als middel tot muzikaal vermaak, vooral aan clavichord of clavecymbel, is het zeer geschikt. Het piano-onderwijs kan er een welkome afwisseling in vinden van de geijkte litteratuur.